

Stichting
Pensioenfonds
Huntsman Rozenburg

Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg
Merseyweg 10, 3197 KG Botlek Rotterdam
Postbus 1020, 3180 AA Rozenburg
Telefoon: 0181 - 29 21 49
www.pensioenfondshuntsman.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41125674

Verslag over het boekjaar
1-1-2022 t/m 31-12-2022

Inhoud

	Pagina
Bestuursverslag	
Meerjarenoverzicht	5
Fondsspecifieke ontwikkelingen	7
Bestuur en organisatie	12
Beleggingen	23
Fondsspecifieke ontwikkelingen beleggingen	24
Beleggingsresultaten 2022	24
Risicomanagementbeleid	26
Samenvatting actuariel verslag	29
Financiering	30
Verantwoordingsorgaan	
Verslag van het Verantwoordingsorgaan over 2022	33
Reactie van het bestuur	34
Samenvatting visitatierapport 2022	35
Jaarrekening	
Balans per 31 december	42
Staat van baten en lasten	44
Kasstroomoverzicht	46
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	47
Toelichting op de balans per 31 december	51
Gebeurtenissen na balansdatum	56
Toelichting op de staat van baten en lasten	57
Resultaatbestemming	61
Risicoparaagraaf	62
Overige gegevens	
Actuariële verklaring	71
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	73
Bijlagen	
Overzicht belegd vermogen	79
Begrippenlijst	81

Bestuursverslag

Meerjarenoverzicht

	2022	2021	2020	2019	2018
Aantallen					
Verzekerden					
Deelnemers	241	256	269	286	299
Gewezen deelnemers	372	390	417	438	477
Pensioengerechtigden	1.337	1.362	1.379	1.390	1.387
	1.950	2.008	2.065	2.114	2.163
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds					
Pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	398.352	508.362	542.064	512.266	458.680
Prepensioenverplichtingen ¹⁾	18	21	2	7	28
Technische voorzieningen voor risico deelnemers					
Pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	0	0	0	0	2.427
Reserves					
Algemene reserve	124.144	165.478	108.579	105.260	79.243
Stichtingskapitaal	1	1	1	1	1
Dekkingsgraad					
Aanwezige dekkingsgraad	131,2%	132,6%	120,0%	120,5%	117,2%
Beleidsdekkingsgraad	137,6%	129,0%	113,3%	119,5%	123,3%
Vereiste dekkingsgraad	118,2%	117,0%	116,8%	116,6%	119,3%
Premiebijdragen ²⁾	6.435	6.255	6.336	7.999	7.576

1) Hier wordt alleen de voorziening voor ingegaan prepensioen opgenomen.

2) Dit betreft de feitelijke premie

	2022	2021	2020	2019	2018
Uitkeringen	19.756	19.207	19.031	18.865	18.840
Beleggingen voor risico pensioenfond					
Belegd vermogen (excl. lopende intrest en liquide middelen)	521.473	672.885	649.601	614.922	533.687
Beleggingsopbrengsten	-137.063	37.009	47.114	90.232	-9.962
Rendement op basis van total return	-20,4%	5,7%	7,9%	17,0%	-1,8%
Kosten pensioenbeheer					
Totale kosten (x € 1.000)	931	802	769	846	847
Kosten per deelnemer (x €1) ¹⁾	590	496	467	505	502
Kosten vermogensbeheer					
Totale kosten, inclusief transactiekosten (x € 1.000)	2.443	2.651	2.145	2.541	2.783
Totale kosten als % gemiddeld belegd vermogen (incl. transactiekosten)	0,41%	0,40%	0,35%	0,43%	0,50%
Kosten als % gemiddeld belegd vermogen	0,27%	0,31%	0,32%	0,32%	0,41%
Transactiekosten als % gemiddeld belegd vermogen	0,14%	0,09%	0,03%	0,11%	0,09%

1) Dit betreft de actieve deelnemers en pensioengerechtigden. De gewezen deelnemers worden hier niet meegenomen.

Fondsspecifieke ontwikkelingen

1. Missie, visie en strategie

Missie

De missie van Pensioenfonds Huntsman is:

Het betalen van nominale pensioenen zoals toegezegd in de pensioenopgave die deelnemers ontvangen en hiermee op pensioenvlak veiligheid, zekerheid en continuïteit bieden aan alle deelnemers en gepensioneerden.

Visie

De ambitie van het bestuur is een betrouwbaar pensioenfonds te zijn. Het bestuur wil zorgdragen voor een goede financiële beheersing en een evenwichtige afweging van de belangen van de betrokkenen nu en in de toekomst.

Vertrouwen van de deelnemers en gepensioneerden in het bestuur dat zijn taak serieus neemt en goed uitvoert, zien wij als een cruciale voorwaarde voor de continuïteit van het pensioenfonds.

Onze ambitie is dan ook om een pensioenfonds te zijn dat zijn betrouwbaarheid laat zien door goede financiële resultaten, transparante communicatie en een kostenbewust beleid.

De uitvoering van de pensioenovereenkomst moet correct en efficiënt gebeuren, en maatschappelijk verantwoord zijn.

Strategie

Om onze visie te bereiken hebben wij een strategie geformuleerd die bestaat uit de volgende punten.

- Ons beleid richt zich op voldoende rendement tegen aanvaardbare risico's. De risicohouding is behoudend, maar om de doelstelling van het pensioenfonds te halen kunnen risico's niet volledig uitgesloten worden. Het bestuur reduceert de kans op tekorten en verhoogt de kans op indexatie van pensioenen door actief risico management.
- Er wordt een verantwoord beleggingsbeleid gevoerd met expliciete aandacht voor afdekking van rente risico's, met behulp van een professionele externe partij en ondersteund door een onafhankelijke beleggingsadviseur.
- Om de kosten beheersbaar te houden hanteren we een kostenefficiënte werkwijze, met een uitbestedingsbeleid waarbij we kritisch zijn op de kwaliteit, kwantiteit en kosten van de uitbestedingspartners.
- Het pensioenfonds wil dicht bij de deelnemers en gepensioneerden staan. Aansprekende en persoonlijke communicatie is daarbij vanzelfsprekend. Ook als het gaat over risico's, rechten en koopkracht van deelnemers en gepensioneerden. Die communicatie is steeds vaker digitaal. Wij vinden het echter ook van groot belang de mogelijkheid te bieden tot een persoonlijk gesprek waarin de deelnemer zijn eigen situatie kan bespreken met een ter zake kundig persoon die de regeling goed kent.
- Het bestuur van het pensioenfonds vindt een goede relatie met de sponsor van groot belang voor het voortbestaan van het fonds en voert daarom regelmatig constructief overleg hierover.
- Om steeds fris en kritisch te kunnen reflecteren werkt het bestuur actief aan een goede relatie en interactie met het verantwoordingsorgaan.
- Het bestuur van het pensioenfonds hanteert de normen voor goed pensioenfondsbestuur.

2. Naleving wet- en regelgeving

In 2022 zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door de toezichhouders De Nederlandsche Bank en/of de Stichting Autoriteit Financiële Markten geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichhouder.

De code pensioenfonds wordt nagenoeg geheel nageleefd. Zaken waarvan Pensioenfonds Huntsman van de code afwijkt, zijn:

Norm 9: Het bestuur zorgt voor een noodprocedure om in spoedeisende situaties te kunnen handelen.

Er is geen aparte noodprocedure opgesteld, anders dan voor het geval van een crisissituatie. De lijnen tussen bestuursleden en uitvoerders zijn zo kort dat in een noodsituatie direct contact vanzelfsprekend is en snelle besluitvorming kan worden afgestemd.

Conform de Code wordt over onderstaande normen specifiek gerapporteerd in het bestuursverslag:

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
<p>Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.</p>	Ja	Het bestuur rapporteert in het bestuursverslag over het beleid dat het in 2022 voerde, de gerealiseerde uitkomsten van dat beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakte. Onder meer op basis van de haalbaarheidstoets.
<p>Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.</p>	Nee	Het pensioenfonds kent een geschiktheidsplan. Het pensioenfonds beschikt niet over een specifiek diversiteitsbeleid. Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit in het bestuur. Het houdt daarbij rekening met opleiding, achtergrond en persoonlijkheid. Diversiteit is in de samenstelling van het bestuur aanwezig, maar geen doel op zich. Het bestuur bestaat eind 2022 uit een vrouw en vier mannen. Het verantwoordingsorgaan bestaat eind 2022 uit één vrouw en drie mannen. Geen van de leden van het bestuur en verantwoordingsorgaan is onder de veertig jaar.
<p>Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.</p>	Ja	De visitatiecommissie betreft de Code bij de uitoefening van haar taak en rapporteert hierover in de rapportage intern toezicht.
<p>Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.</p>	Ja	In het bestuursverslag beschrijft het bestuur de missie, visie en strategie van het fonds.

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
<p>Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.</p>	Ja	Het bestuur licht in het hoofdstuk 'Vermogensbeheer' van het bestuursverslag overwegingen toe om maatschappelijk verantwoord te beleggen.
<p>Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.</p>	Ja	In het bestuursverslag rapporteert de compliance officer over de naleving van de gedragscode. Het bestuur rapporteert in het bestuursverslag over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.
<p>Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.</p>	Ja	In het bestuursverslag wordt gerapporteerd over de behandeling van klachten en geschillen.

Het bestuur hanteert een gedragscode. Alle leden van het bestuur, beleggingscommissie, verantwoordingsorgaan, pensioenbureau en visitatiecommissie wordt gevraagd ieder jaar opnieuw schriftelijk te verklaren zich te houden aan de gestelde gedragsregels.

Pensioenfonds Huntsman heeft een compliance officer benoemd. In 2022 heeft de heer Khogali, die tevens de compliance officer is van Huntsman Holland BV, deze functie op zich genomen. De compliance officer is onder meer belast met de controle op de naleving van de gedragscode. Het verslag van de compliance officer over 2022 wordt hierna weergegeven.

Verslag compliance officer 2022

Als compliance officer heb ik op basis van meldingen en hun verklaringen geconstateerd dat verbonden personen de gedragscode hebben nageleefd. In het bijzonder worden de volgende punten specifiek genoemd:

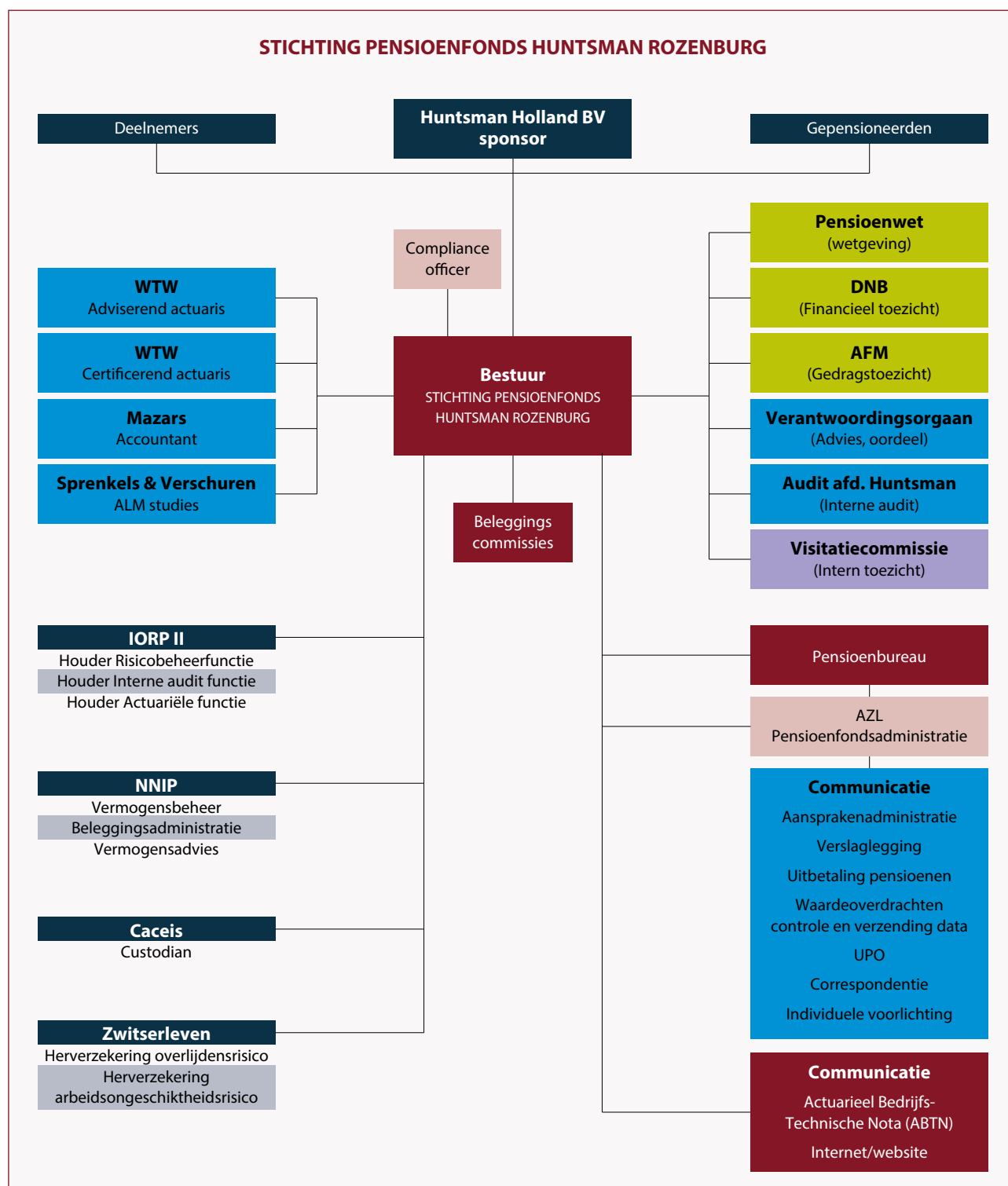
- De gedragscode is schriftelijk vastgelegd en door alle verbonden personen ondertekend; jaarlijks wordt een verklaring ondertekend tot naleving.
- Verbonden personen zijn niet betrokken (direct of indirect) bij vermogenstransacties van het pensioenfonds.
- Verbonden personen hebben geen nevenfuncties die niet bekend zijn bij het bestuur of ontoelaatbaar zijn vanwege belangenverstremgeling.
- Er zijn geen relatiegeschenken of uitnodigingen aanvaard die als onbetamelijk (volgens de gedragscode) kunnen worden beschouwd.
- Bestuursleden hebben geen privétransacties gedaan en maken privé geen gebruik van de diensten bij een zakelijke relatie van het pensioenfonds.

Fraude

In een systematische integriteits risico analyse (SIRA) heeft het bestuur de interne en externe fraude-risico's benoemd. In alle onderkende scenario's is vastgesteld dat er adequate controlemaatregelen zijn ingericht waardoor het netto risico laag is. Over 2022 zijn voorts geen signalen van fraude gedetecteerd.

3. Organisatie

Organogram

Bestuur en organisatie

Bestuur per 31 december 2022

*Namens de directie van
Huntsman Holland BV*

N. Mol (1958)	voorzitter
L.A.C. Thring (1960)	
H.P.M. Gunneweg (1980)	aspirant

*Namens de Ondernemingsraad van
Huntsman Holland BV*

mw C.J. Paak (1965)
E. Maliepaard (1957)

Namens de gepensioneerden

G.C. Plaisier (1946)

Beleggingscommissie per 31 december 2022

B. de Jong (1961)	voorzitter
R.C. Godding (1970)	secretaris
E. Maliepaard (1957)	
P. Westland (1977)	

Pensioenbureau per 31 december 2022

R.C. Godding (1970)	manager Pensioenfonds
---------------------	-----------------------

Verantwoordingsorgaan per 31 december 2022

J. Veerman (1946)	voorzitter
H. Mensinga (1953)	secretaris
C. Verhulst (1954)	
mw. R. Kleyburg-Hanssen (1975)	
P. Oostveen (1954)	

Organisatie per 31 december 2022

Administratie	AZL N.V.
Certificerend actuaaris	Willis Towers Watson
Adviserend actuaaris	Willis Towers Watson
Vermogensbeheer	Goldman Sachs Asset Management
Accountants	Mazars Accountants N.V.
Bankiers	CACEIS ING Bank

Een aantal van de aspecten uit het organogram worden toegelicht.

Bestuur, beleggingscommissie en pensioenbureau

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg heeft een paritair bestuursmodel en bestaat uit zes (6) personen. Daarvan zijn drie bestuurders van werkgeverszijde, twee (2) van werknemerszijde en één (1) vertegenwoordiger namens de gepensioneerden. De heer Gunneweg is op 26 april 2022 benoemd als aspirant bestuurslid namens de werkgever. Hij volgt mevrouw Aleman op die uit dienst is getreden bij de werkgever. Het bestuur kent een commissie: de beleggingscommissie. Het bestuur wordt ondersteund door het pensioenbureau.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft een verantwoordingsorgaan ingesteld dat voldoet aan de Pensioenwet. De taken en bevoegdheden van dit orgaan evenals de samenstelling, benoeming en werkwijze zijn vastgelegd in de statuten van het fonds en het reglement van het verantwoordingsorgaan. Op 1 mei 2022 zijn namens de gepensioneerden de heren Oostveen, Mensinga en Verhulst toegetreden tot het Verantwoordingsorgaan. De heer Veenendaal is per die datum na ruim 13 jaar lidmaatschap van het Verantwoordingsorgaan, afgetreden. De heer Veerman is na een lidmaatschap van ruim 8 jaar teruggetreden. De heer Oostveen heeft het voorzitterschap van hem overgenomen per 1 januari 2023.

Visitatiecommissie

Naar aanleiding van de Wet Versterking Bestuur heeft het bestuur gekozen voor het paritaire bestuursmodel waarbij het Intern Toezicht jaarlijks uitgevoerd wordt door een visitatiecommissie. De visitatiecommissie heeft haar werk uitgevoerd in het vierde kwartaal van 2022 en het eindrapport besproken met het bestuur en het verantwoordingsorgaan in de vergadering van 8 december 2022. De heer Sprang heeft na bindende voordracht door het Verantwoordingsorgaan zitting genomen in de visitatiecommissie. Hij vervangt de heer Leo wiens termijn verliep.

Een samenvatting van het visitatierapport vindt u terug op pagina 35 van het jaarverslag.

Sleutelfuncties

De IORP II wetgeving geldt vanaf januari 2019; volgens deze wet moeten er drie sleutelfuncties worden ingericht. Als houder van de actuariële functie is de certificerend actuaaris aangewezen. De risicobeheerfunctie wordt ingevuld door bestuurslid de heer Thring. Bestuurslid mevrouw Paak is houder van de interne audit functie geworden. De audits worden uitgevoerd door de audit-afdeling van Huntsman.

Uitbestede werkzaamheden

Administratie

Als administrateur voor het pensioenfonds zorgt AZL N.V. (hierna: AZL) voor de pensioen- en deelnemersadministratie, de financiële administratie en de jaarverslaglegging.

Vermogensbeheer

De vastrentende waardenportefeuille en de zakelijke waarden portefeuille zijn ondergebracht bij Goldman Sachs Asset Management (voorheen NNIP). CACEIS is als custodian aangesteld.

Advisering en certificering

In het verslagjaar zijn de adviserende actuariële werkzaamheden uitgevoerd door WillisTowersWatson (WTW) en de adviserende werkzaamheden op het gebied van beleggingen door GSAM.

De controle van de jaarrekening is toevertrouwd aan Mazars. De actuariële certificering is belegd bij WTW.

4. Fondsdocumenten

In het verslagjaar zijn de volgende fondsdocumenten gewijzigd:

Deskundigheidsplan

Als onderdeel van de bestuurlijke meerjarenkalender is het deskundigheidsplan geactualiseerd. De voornaamste aanpassing betreft de toevoeging van een opleidingsplan, zoals ook aanbevolen door de visitatiecommissie.

Reglement Verantwoordingsorgaan

Het reglement van het Verantwoordingsorgaan is aangepast na positief advies door het Verantwoordingsorgaan. De voornaamste aanpassing is dat het Verantwoordingsorgaan voortaan uit maximaal zes leden bestaat. In het oude reglement was opgenomen dat het Verantwoordingsorgaan uit vijf leden bestaat.

ABTN

De Actuariële Bedrijfstechnische Nota (ABTN) wordt jaarlijks door het bestuur geactualiseerd. In de bestuursvergadering van 8 december 2022 is de ABTN vastgesteld, waarbij de besluitvorming uit het verslagjaar 2022 is verwerkt. De herziene ABTN inclusief de bijlagen is ingediend bij DNB.

Uitvoeringsovereenkomst

De uitvoeringsovereenkomst is niet gewijzigd in verslagjaar. De laatste wijziging heeft op 1 januari 2018 plaatsgevonden.

Herverzekeringsovereenkomst

De stoploss herverzekeringsovereenkomst voor overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's bij Zwitserleven expireerde eind 2022 en is met ingang van 1 januari 2023 verlengd voor een periode van vijf jaar.

5. Klachten en geschillen

Een deelnemer kan een klacht indienen als deze van mening is dat bij de uitvoering van de pensioenreglementen zijn rechten zijn geschaad. In 2022 is een klacht ingediend die door het bestuur is afgehandeld. Het betrof een te hoge toekenning van een pensioen die door een fout van de administrateur was ontstaan. De deelnemer heeft uiteindelijk het reglementaire pensioen ontvangen. De fout is uitgebreid geëvalueerd met de pensioenadministrateur en betrof een stapeling van beheersmaatregelen die niet gewerkt hebben. De pensioenadministrateur heeft verbeteringen in het pensioneringsproces doorgevoerd. Het bestuur heeft daarnaast een

extern bureau ingeschakeld dat voortaan actieve deelnemers begeleidt bij keuzebegeleiding richting pensioen en waarmee tevens een vergelijking plaatsvindt met de flexibiliseringsberekeningen door de pensioenadministrateur.

6. Verleende toeslagen

De indexatie is voorwaardelijk. Hiervoor heeft het pensioenfonds geen geld gereserveerd en wordt geen premie betaald. De voorwaardelijke indexatie wordt uit beleggingsrendement gefinancierd en kan alleen uitgekeerd worden als het pensioenfonds over voldoende financiële middelen beschikt.

Ondanks de hoge dekkingsgraad van het pensioenfonds kon er per 1 januari 2023 niet een volledige indexatie uitgekeerd worden.

Aan zowel de actieve als niet-actieve deelnemer is een toeslag toegekend van 10,3%. De ontwikkeling van het prijsindexcijfer (CPI) alle bestedingen over oktober 2021 - oktober 2022 bedroeg 14,3%.

Het bestuur heeft na zorgvuldige overweging de toeslagen toegekend, waarbij het bestaande toeslagenbeleid consistent is uitgevoerd. Er is tevens ten grondslag aan het besluit een verkorte ALM-studie uitgevoerd. Door de hoge actuele inflatie lag ook de dekkingsgraad waarboven volledig geïndexeerd mag worden wel hoger dan voorgaande jaren. Het pensioenfonds gebruikt voor de berekening om toekomstbestendig te kunnen indexeren het ingroeipad dat DNB publiceert. De grens om volledig te kunnen indexeren was 148,7%, terwijl de beleidsdekkingsgraad op dat moment 135,8% was. Het pensioenfonds heeft een beleid dat inhaalindexatie niet wordt toegepast. Verder hebben veel pensioenfonds in 2022 gebruikt gemaakt van verruimde wettelijke indexatiemogelijkheden. Voor Pensioenfonds Huntsman was deze extra ruimte niet aan de orde om dat reeds per 1 januari 2002 een volledige toeslag was toegekend en omdat van sociale partners niet een voorlopig verzoek tot invaren van pensioenaanspraken naar een premiereregeling in het nieuwe pensioenstelsel is ontvangen. Die voorwaarde was conditioneel voor de verruimde indexatiemogelijkheden.

De toeslagverlening is inbegrepen in de technische voorziening per jaareinde 2022.

7. Wet Toekomst Pensioenen

7.a sociale partners

Het bestuur heeft zich in verslagjaar verder voorbereid op de Wet Toekomst Pensioenen (WTP). Met de sociale partners zijn een aantal scenario's gedeeld en zijn deadlines aangegeven voor besluitvorming, om een eventuele tijdige overgang naar het nieuwe stelsel te kunnen bewerkstelligen. Het is echter ook een reëel scenario dat het pensioenfonds slapend doorgaat gezien de US GAAP verplichtingen die de werkgever heeft. Het zijn echter de sociale partners die over de nieuwe regeling gaan. Inmiddels zijn deze ook begonnen met de besprekingen. Het bestuur ondersteunt de sociale partners daar waar mogelijk. Het Verantwoordingsorgaan wordt ook regelmatig bijgepraat zodat er geen informatie-gap ontstaat.

7.b Continuïteit pensioenfonds

In het verlengde van WTP heeft het pensioenfonds ook nader onderzocht wat de impact is van het doorgaan als slapend pensioenfonds. Op korte termijn is de impact beperkt, de dekkingsgraad is voldoende en er is een ruime kostenvoorziening. Wel zal het pensioenfonds door vergrijzing krimpen en komt er een moment dat het gunstiger is om op te gaan in een andere collectiviteit. Ook is er een risico dat het paritaire bestuursmodel onder druk komt als er niet binnen eigen geleding bezetting kan worden gevonden. Het bestuur zal de komende jaren alternatieven onderzoeken met de focus op de middellange termijn.

8. Communicatie

8a. Uniform Pensioenoverzicht (UPO)

Jaarlijks verzendt AZL voor Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg het UPO aan de deelnemers van dit pensioenfonds.

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft aangegeven dat de UPO's tijdig aan de deelnemers verstrekt dienen te worden. Tijdig is in dit geval voor 1 oktober van elk jaar. In 2022 zijn de UPO's tijdig verstuurd.

8b. Communicatie naar betrokkenen

In 2022 is met de actieven en niet-actieven in het pensioenfonds gecommuniceerd over de ontwikkeling van de financiële positie van het pensioenfonds en de aan hen toe te kennen indexatie per 1 januari 2023. In de Nieuwsbrief voor gepensioneerden van december 2022 is aandacht gegeven aan de ontwikkeling van de stand van de beleidsdekkingsgraad. Tevens is aandacht besteed aan enkele kerncijfers van het pensioenfonds. Op de website is middels nieuwsartikelen aandacht gegeven aan de financiële ontwikkelingen van het pensioenfonds en de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan.

De jaarlijkse gepensioneerdendag voor deelnemers die uit actieve dienst gepensioneerd zijn kon in 2022 voor het eerst sinds 2019 weer plaatsvinden. vanwege Covid19 was dit niet mogelijk de afgelopen jaren. Er was een goede opkomst, ook hier is over gepubliceerd op we website.

8c. Website

Deelnemers kunnen in een persoonlijke omgeving (Mijn Pensioencijfers) op de website van het pensioenfonds elektronisch hun persoonlijke pensioeninformatie bekijken en wijzigingen in hun persoonlijke situatie doorgeven via zogenaamde deeplinks. Er wordt ingelogd middels DigiD. Ook kunnen deelnemers middels de internettool 'Pensioenschets' op de website scenario's zien van verwachte pensioeninkomsten en deze afzetten tegen verwachte uitgaven. De Pensioenschets geeft de deelnemer op een speelse, laagdrempelige manier inzicht in de gewenste levensstandaard bij pensionering én of deze gewenste levensstandaard wel mogelijk is met de financiële middelen, zoals pensioen en AOW, die dan ter beschikking staan. De Pensioen123 en downloads op de website worden jaarlijks geactualiseerd.

8d. Deelnemersonderzoek

In het vierde kwartaal van 2022 is er een kort deelnemersonderzoek gehouden onder de gepensioneerde deelnemers die ook uitgenodigd waren voor de gepensioneerdendag. Dit leidde tot een zeer hoge respons van 67%. De bedoeling van dit onderzoek was om te onderzoeken hoe gepensioneerden en actieven aankijken tegen onderwerpen als communicatie, verantwoord beleggen en de risicohouding ter verkrijging van rendement. Naar aanleiding van de goede ervaringen met dit onderzoek heeft het bestuur begin 2023 ook het onderzoek onder de actieve deelnemers gehouden, waarbij de een respons van 37% nog steeds als positief werd ervaren ten opzichte van peers in de pensioensector. De uitkomsten van het onderzoek zijn op de website gepubliceerd. Belangrijke conclusie is dat het pensioenfondsbestuur de uitkomsten van het onderzoek goed vindt aansluiten bij het bestaande beleggingsbeleid. Met het huidige beleggingsbeleid wordt gestreefd naar een geïndexeerd pensioen tegen een aanvaardbaar risico. Deelnemers geven aan wel meer behoefte te hebben aan informatie over het nieuwe pensioenstelsel en verantwoord beleggen. Het bestuur wil hier meer aandacht aan schenken op de website.

9. Geschiktheid en evaluatie

Het bestuur bespreekt éénmaal in de drie jaar of zoveel vaker als het bestuur daartoe aanleiding ziet het functioneren van ieder bestuurslid afzonderlijk. De evaluatie van een bestuurslid gebeurt in de laatste vergadering binnen zijn of haar zittingsperiode. In een besloten vergadering wordt het functioneren van het betreffende bestuurslid geëvalueerd. In de bestuursvergadering van 17 maart 2022 is het functioneren van twee bestuursleden geëvalueerd. De geëvalueerde bestuursleden zijn door de overige bestuursleden als geschikt beoordeeld om te kunnen functioneren in het bestuur.

In het verslagjaar is aandacht besteed aan de opleiding, deskundigheid en geschiktheid van de leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en het pensioenbureau.

Op 12 en 13 september 2022 heeft het bestuur samen met de leden van het pensioenbureau en het verantwoordingsorgaan een opleiding gevolgd. Onder leiding van externe deskundigen is gesproken over de ontwikkelingen van het nieuwe pensioencontract, toekomstscenario's van het pensioenfonds en de mogelijkheden voor bescherming van de dekkingsgraad. Ook is er in 2022 een themasessie geweest over mogelijkheden in het beleggingsbeleid om inflatie te hedgen. Het inflatierisico houdt in dat door geldontwaarding de koopkracht van deelnemers afneemt. Het bestuur heeft geconcludeerd dat voor inflatiecompensatie bij een pensioenfonds overrendement uit zakelijke waarden een belangrijke financieringsbron is. Het huidige beleggingsbeleid is gericht op de ambitie om te kunnen indexeren. Voor inflatie-afdekking is een (dure) inflatierisicopremie verschuldigd en de inflatie-index wijkt af van die in de pensioenregeling. Het bestuur heeft daarom besloten om geen aanvullende maatregelen te treffen om het inflatie-risico te mitigeren.

10. Premiebeleid

Voor de berekening van de te betalen premie wordt gebruik gemaakt van de gemiddelde rentetermijnstructuur per einde jaar over de afgelopen vijf (5) jaar.

De aldus berekende gedempte kostendeckende premie voor 2023 bedraagt € 6,2 miljoen, ex ante bepaald. Deze premie is gelijk aan 31% van de som van de pensioengevende salarissen. Veruit het grootste deel van deze premie wordt door de werkgever betaald. Circa 2,77% wordt door de werknemers betaald. In 2022 was de totale gezamenlijke premie 32,5%.

11. Uitbestedingen

In het kader van de meerjarenbeleidscyclus worden de uitbestedingspartners periodiek uitgebreid geevalueerd. In 2022 hebben er geen uitgebreide evaluaties plaatsgevonden. De evaluatie van de administrateur en fiduciair beheerder gebeurt aan de hand van SLA-rapportages en reguliere overleggen. Hier hebben zich in boekjaar geen bijzondere situaties voorgedaan.

12. Haalbaarheidstoets

Pensioenfonds dienen jaarlijks een haalbaarheidstoets uit te voeren die inzicht geeft in de samenhang tussen financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt vanuit de feitelijke financiële positie van het fonds beoordeeld in hoeverre (nog) voldaan wordt aan de normering die het fonds gekozen heeft bij de laatste aanvangshaalbaarheidstoets. Het betreft hier:

- de ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau én
- de maximale afwijking van het pensioenresultaat in het slechtweersscenario ten opzichte van het verwachte pensioenresultaat.

Deze grenzen dienen te worden vastgelegd als onderdeel van de risicohouding van Pensioenfonds Huntsman. De grenzen gelden voor het pensioenresultaat op fondsniveau op basis van de uitkomsten van de haalbaarheidstoets over een periode van 60 jaar. Vóór de haalbaarheidstoets heeft Pensioenfonds Huntsman de methodiek voor bepalen van de ondergrenzen voor het pensioenresultaat bepaald. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets dienen logischerwijs te voldoen aan deze grenzen. Jaarlijks wordt gemonitord in hoeverre deze uitkomsten nog aansluiten bij de oorspronkelijk gewekte verwachtingen. Indien de grenzen overschreden worden dan zal het bestuur hierover in overleg moeten treden met de sociale partners, om te bezien of maatregelen genomen dienen te worden.

Pensioenresultaat haalbaarheidstoets 2022	Gedefinieerde ondergrens	Resultaat h-toets	Voldaan?
Vanuit feitelijke dekkinggraad			
Verwachting (mediaan)	92%	95,9%	Ja
Maximale afwijking slecht weer t.o.v. mediane pensioenresultaat	22%	6,0%	Ja

Het verwachte pensioenresultaat in de jaarlijkse haalbaarheidstoets is in 2022 iets lager (95,9%) dan in 2021 (96,9%). Uit de uitkomsten blijkt dat Pensioenfonds Huntsman voor wat betreft het pensioenresultaat voldoet aan de gedefinieerde ondergrenzen. De relatieve afwijking (slecht-weerscenario t.o.v. verwachting) is consistent met het gedefinieerde beleid. De resultaten uit de haalbaarheidstoets 2022 overschrijden de vastgestelde grenzen niet. Het bestuur heeft de haalbaarheidstoets op tijd ingediend bij DNB.

13. Kosten pensioenfonds

Er wordt onderscheid gemaakt in de kosten van de uitvoering en de kosten van het vermogensbeheer.

13a. Uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten van het pensioenfonds bedroegen € 931.000. In onderstaande tabel worden de kosten uitgesplitst naar de verschillende functies in het pensioenfonds.

Kosten uitvoering (in € 1.000)

Functie in het fonds	2022	2021
Bestuur en bestuursondersteuning (incl. opleidingen)	212	224
Administratie	391	321
Advies	94	94
Controle en verslaglegging	95	87
Toezicht (DNB + AFM)	30	31
Overig	109	45
	931	802
	2022	2021
Kosten in euro's per deelnemer	€ 590	€ 496

Het bedrag voor bestuursondersteuning betreft voor het overgrote deel de vergoeding voor het pensioenbureau, maar bevat ook kosten voor opleiding van bestuur en verantwoordingsorgaan.

De administratiekosten betreffen de vergoedingen voor de deelnemers-, financiële en uitkeringsadministratie. Deze kosten zijn € 70.000 hoger dan in 2021 door indexatie van de tarieven (effect ca. € 9.000), extra afgenomen dienstverlening zoals assurance diensten (effect ca. € 15.000), wijziging reglement (effect ca. € 6.000), wettelijke projecten (effect ca. € 13.000) en kosten NPS (effect ca.

€ 27.000). Daarnaast wordt sinds medio 2022 gebruik gemaakt van een extern bureau dat deelnemers begeleidt bij pensioenkeuzes (effect ca. € 8.000).

De advieskosten hebben met name betrekking op de werkzaamheden van de actuaris. Verder heeft het bestuur extra externe consultants geraadpleegd in het kader van de voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel en het ondersteunen bij het formuleren van een IT-beleid.

De kosten voor controle en verslaglegging hebben betrekking op de accountantscontrole van het jaarverslag en de actuariële certificering.

De overige kosten zijn fors gestegen. Dit komt met name omdat er in 2022 wel een gepensioneerdendag was georganiseerd en in de jaren daarvoor niet. Het effect was ca. € 65.000.

De kosten voor adviezen en rapportages over het beleggingsbeleid zijn niet in bovenstaand overzicht opgenomen. Deze worden gerapporteerd als onderdeel van de vermogensbeheerkosten. Er worden geen pensioenbeheerkosten toegekend aan vermogensbeheerkosten.

Kostentransparantie

De uitvoeringskosten bedragen € 590,00 per persoon waarbij de actieve deelnemers en de gepensioneerden meegerekend zijn, maar niet de gewezen deelnemers. In 2021 was dit bedrag € 496,00.

Kostentransparantie (in euro)	2022	2021
Totale uitvoeringskosten	931.000	802.000
Uitvoeringskosten per deelnemer	590	496
Totale vermogensbeheerkosten	1.620.726	2.027.916
Kosten vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,27%	0,31%
Transactiekosten	822.025	622.704
Totale transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,14%	0,09%
Totale vermogensbeheerkosten (incl. transactiekosten)	2.442.751	2.650.620
Totale vermogensbeheerkosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,41%	0,40%

13b. Kosten vermogensbeheer

In onderstaande tabel worden deze kosten uitgesplitst.

Kosten vermogensbeheer (in € 1.000)

Beleggingscategorie	Transactie-				Totaal
	Beheer	Bewaarloon	subtotaal	kosten	
Vastgoed	254.740		254.740	42.165	296.905
Aandelen	265.877		265.877	467.576	733.453
Vastrentend	808.146		808.146	312.284	1.120.430
Overlay	0		0	0	0
Bewaarloon		37.863	37.863		37.863
Fiduciair beheer		254.100	254.100		254.100
Totaal	1.328.763	291.963	1.620.726	822.025	2.442.751

Het gemiddeld belegd vermogen over 2022 bedraagt € 598.674.255 (in 2021: € 657.442.084)¹⁾. De kosten van het vermogensbeheer (excl. transactiekosten) in 2022 bedragen € 1.620.726. Dit is 0,27% van het gemiddeld totaal belegd vermogen. In 2021 was dit percentage 0,31%. Ten opzichte van het verslag over 2021 zijn dit jaar de totale kosten gedaald. In percentage van het gemiddeld belegd vermogen was er sprake van lichte stijging 0,40% naar 0,41%.

De beheervergoedingen zijn in 2022 uitgekomen op 0,21% van het totaal belegd vermogen. Dit is een daling ten opzichte van 2021 (0,04%). Dit komt met name door de overgang naar passief beheer binnen Aandelen Opkomende Markten, wat per eind 2021 is geïmplementeerd.

1) conform opgave rapportage vermogensbeheer van NNIP.

De overige kosten zijn kosten die naast beheervergoedingen in beleggingsfondsen in rekening worden gebracht, zoals bijvoorbeeld administratie en/of auditkosten en bedroegen in 2022 0,06%. Dit was 0,01% hoger in 2021. De overige kosten van het Aberdeen vastgoedfonds zijn sterk gestegen. Dit komt voornamelijk door hogere fiscale en juridische kosten (mede vanwege aan- en verkopen).

De transactiekosten zijn een combinatie van directe transactiekosten (bijvoorbeeld bij de toepassing van een swingpricing bij aan- of verkoop van een beleggingsfonds) en indirecte transactiekosten die gemaakt zijn binnen het beleggingsfonds en welke door de beheerder op basis van een voorgeschreven methodiek (MIFID) worden gerapporteerd.

Bij de MIFID methodiek wordt gekeken naar het verschil tussen de (mid)prijs op het moment dat een order wordt ingelegd en de daadwerkelijke transactieprijs op het moment dat de order wordt uitgevoerd. Dat kan bij neergaande markt zelfs betekenen dat de indirecte transactiekosten - de kosten van aan- en verkopen binnen het beleggingsfonds - negatief worden.

De transactiekosten zijn op totaalniveau ten opzichte van 2021 met 0,05% basispunten gestegen tot 0,14%. De hogere transactiekosten zijn voornamelijk afkomstig uit de beleggingscategorie Aandelen. AQR rapporteert hier hogere transactiekosten in 2022, in het voorgaande jaar rapporteerde deze manager negatieve transactiekosten. Dit komt omdat de kosten die AQR zelf heeft gemaakt (binnen het fonds) fors zijn gestegen.

Bestuursoordeel over de kosten

Het bestuur monitort jaarlijks hoe de kosten van het eigen pensioenfonds zich verhouden tot de kosten van vergelijkbare pensioenfondsen (peers). Daarbij is gebruik gemaakt van kostenbenchmarkonderzoeken uitgevoerd door Bell over boekjaar 2021. Het bestuur heeft geconcludeerd dat de gemiddelde pensioenbeheerkosten over de voorgaande 3 jaren van Pensioenfonds Huntsman iets gestegen zijn maar op het gemiddelde niveau liggen van dat van peers. Ook de 3-jaars gemiddelde vermogensbeheerkosten van Pensioenfonds Huntsman waren in 2021 vergelijkbaar met de mediaan van peers. Gemiddeld over de afgelopen 5 jaar was het rendement van Pensioenfonds Huntsman wat lager dan van het universum.

Het bestuur acht de totale pensioenbeheerkosten van ruim. eur 900.000 acceptabel gezien de aard en omvang van het pensioenfonds. Er is wel een opwaartse druk op de kosten merkbaar, vooral door externe factoren zoals wetgeving en toezicht en door inflatie. Mede door de vrijval van de excassokosten is de kostenopslag in de premie relatief laag. Het is met name aan de premiebetalers om te oordelen in hoeverre de kosten acceptabel zijn.

Het bestuur is tevreden met de dalende vermogensbeheerkosten, die tot stand komt door de meer passieve invulling van de portefeuille. De omzetting van actief naar passief gaat evenwel gepaard met eenmalige transactiekosten, waardoor het effect op de totale vermogensbeheerder in aanvang nog beperkt is. Omdat het gemiddeld belegd vermogens is gedaald, onder anderen door de gestegen rente, is ook het effect van de gedaalde kosten uitgedrukt in basispunten minder goed zichtbaar. De vermogensbeheerkosten zullen naar verwachting blijven dalen de komende jaren met de keuze om meer passief te gaan beleggen.

Voor de aan- en verkoop van individuele beleggingstitels en derivaten zijn de transactiekosten op een schattingsmethodiek gebaseerd, omdat deze transactiekosten zijn inbegrepen in de transactieprijs. De bepaling van transactiekosten verschilt per type instrument.

Hieronder worden de verschillende schattingsmethodieken in het kort toegelicht:

- Aandelen, Vastrentende waarden en OTC derivaten (FX spots en forwards) – In geval van aan- en verkoop van discretionaire aandelen en futures zijn de werkelijk door brokers in rekening gebrachte transactiekosten gerapporteerd. De impliciete kosten worden in overeenstemming met de PRIIPS methodologie berekend. De Europese PRIIP-verordening die in november 2014 is aangenomen heeft als een doel het standaardiseren van precontractuele informatie over verpakte financiële producten die worden aangeboden aan niet-professionele beleggers, zoals gedefinieerd in MiFID II.
- Externe managers – In geval van externe mandaten worden de kosten opgevraagd bij de externe manager. Hierbij heeft GSAM expliciet gevraagd voor het aanleveren van data conform de PRIIPS methodologie.

14. Verzekerdenbestand

	Actieve ¹⁾ deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden
Stand per 31 december 2021	256	390	1.362
Mutaties door:			
Nieuwe toetredingen	0	0	0
Ontslag met premievrije aanspraak	-10	10	0
Waarde-overdracht	0	-1	0
Ingang pensioen	-5	-19	62
Overlijden	0	-2	-82
Afkoop	0	0	-8
Andere oorzaken	0	-6	3
Mutaties per saldo	-15	-18	-25
Stand per 31 december 2022	241	372	1.337
Specificatie pensioengerechtigden		2022	2021
Ouderdompensioen		881	907
Nabestaandenpensioen		455	453
Wezenpensioen		1	2
Totaal		1.337	1.362

1) Met betrekking tot de actieve deelnemers zijn 9 deelnemers in 2022 (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt. In 2021 betrof dit 8 deelnemers.

Beleggingen

Terugblik macro economische ontwikkelingen

In 2022 trad onverwacht een forse wereldwijde stijging van de inflatie op. Deze toename werd veroorzaakt door knelpunten bij de productie van goederen veroorzaakt door de pandemie, maar vooral door een forse prijsstijging van energie vanwege de oorlog in Oekraïne. In Nederland kwam de inflatie zelfs dik in de dubbele cijfers. De extreme inflatie zet een rem op zowel de vraag- als de aanbodzijde van de economie. Aan de aanbodzijde maakt de stijging van de inputkosten sommige productieactiviteiten onrendabel. Aan de vraagzijde drukt de hoge inflatie het reëel besteedbare inkomen. In de eerste helft van 2022 konden de bestedingen nog op peil blijven door de extra spaargelden uit de coronatijd aan te wenden. In de tweede helft van 2022 vielen de bestedingen steeds meer terug ook vanwege een laag consumentenvertrouwen.

Centrale banken hebben prijsstabiliteit als belangrijkste doelstelling en werden door de hoge inflatie gedwongen in te grijpen. De beleidsrente werd in korte tijd in een aantal stappen fors verhoogd. In Europa kwam hiermee een einde aan de negatieve beleidsrente. Met de forse renteverhogingen slaagden centrale banken erin om een duidelijke stijging van de lange termijn inflatieverwachtingen te voorkomen. De reeks van forse renteverhogingen droeg echter wel bij aan een flinke groeivertraging.

Met compenserende maatregelen probeerden overheden de pijn voor consumenten nog enigszins te verzachten. In Europa werden bijvoorbeeld de extra winsten van energieproducenten belast en de opbrengsten daarvan werden overgeheveld naar consumenten. De onrealistische belastingverlagingen in het VK moesten echter na een fors negatieve marktreactie al snel weer grotendeels worden geschrapt.

In de VS waren renteverhogingen ook nodig omdat de Amerikaanse economie enigszins oververhit was. De te krappe arbeidsmarkt dreigde via loonstijgingen de inflatie verder aan te wakkeren. De Amerikaanse centrale bank voerde hierdoor extra rentestijgingen door en dit zorgde voor een sterkere dollar. De Euro bereikte in augustus voor de eerste keer in 20 jaar pariteit ten opzichte van de dollar. De zwakkere Euro vergrootte vervolgens via hogere importprijzen het inflatieprobleem in Europa.

Ook buiten de VS en Europa staat de economische groei onder druk. Opkomende landen ondervinden naast de hoge energieprijzen ook last van een terugval van de groei van de wereldhandel. In China komen daar nog interne problemen op de vastgoedmarkt bovenop. Daarnaast zijn in China nog regelmatig zeer strenge Covid-maatregelen van kracht.

Financiële markten

Het vooruitzicht van een sterke groeiafzakking en mogelijk zelfs recessie, de torenhoge inflatie, de oorlog in Oekraïne en toenemende spanningen tussen de VS en China vertaalde zich in 2022 in negatieve rendementen op vrijwel alle beleggingscategorieën. De hoge inflatie en de renteverhogingen door centrale banken resulteerden bijvoorbeeld in een forse stijging van rentes op staatsobligaties. Bij een zeer hoge volatiliteit, de rente daalde in sommige periodes ook scherp, was uiteindelijk het rendement op de veilige obligaties per saldo sterk negatief.

De rentestijging vertaalde zich ook in een negatief rendement op de minder veilige bedrijfsobligaties. Het rendement op deze beleggingen werd tevens negatief beïnvloed omdat door de flinke groeiafzakking ook de extra benodigde premie bovenop de rente sterk steeg.

Ook aandelen lieten negatieve rendementen zien. De rente is een belangrijke variabele bij de waardering van aandelen en hogere rentes zetten deze waarderingen onder druk. Hogere lonen en hogere energiekosten zetten tevens de winstmarges onder druk. Lange tijd viel het met de neerwaartse bijstelling van winstverwachtingen echter nog wel mee. Opkomende markten bleven daarbij weer achter bij aandelen van ontwikkelde landen. Niet beursgenoteerd vastgoed was met een positief rendement, ondanks de rentestijging,

een positieve uitzondering in de portefeuille. Economische ontwikkelingen werken echter vaak met enige vertraging door in de waardering van vastgoed.

Fondsspecifieke ontwikkelingen beleggingen

Strategie

De portefeuille is opgedeeld in een matching portefeuille en een return portefeuille. De matching portefeuille heeft tot doel het nominale renterisico van het pensioenfonds, dat ontstaat als gevolg van de invloed van het verloop van de rente op de nominale verplichtingen, voor 60% af te dekken. Eén en ander om zodoende een stabielere ontwikkeling van de financiële positie van het pensioenfonds te realiseren. Het doel van de return portefeuille is het op lange termijn creëren van additioneel rendement, om het mogelijk te maken de pensioenen (gedeeltelijk) aan te passen aan de ontwikkeling van inflatie.

Het bestuur heeft in 2019 een ALM-studie uitgevoerd in de eerste plaats om te bepalen of het strategisch beleggingsbeleid nog in overeenstemming is met de doelstellingen en risicohouding van het pensioenfonds. En in de tweede plaats zijn varianten onderzocht om te bepalen of een optimalisatie van de portefeuille tot betere uitkomsten leidt, gelet op de ambities en de risicohouding. Op basis van de ALM-studie is besloten de renteafdekking gelijk te houden op 60% en de exposure naar aandelen strategisch met 5% af te bouwen.

In 2022 is de verdeling van de strategische portefeuille ongewijzigd gebleven. De matching portefeuille heeft een allocatie van 52,5% en de return portefeuille een allocatie van 47,5%.

De matching portefeuille bestaat uit 10+ Euro staatsobligaties (16,5%), Duration Matching Fondsen inclusief liquiditeiten (17,7%) en Euro bedrijfsobligaties (8,3%). In 2020 is daarnaast besloten om ook een allocatie aan hypotheeklen van 10% te doen. De return portefeuille bestaat uit aandelen (34,0%), return vastrentende waarden (9,0%) en niet beursgenoteerd vastgoed (4,5%).

De norm voor de afdekking van het renterisico op balans niveau bedraagt 60%. Gedurende het hele jaar waren de verschillen met deze norm zeer beperkt. Per ultimo van het verslagjaar bedroeg de afdekking van het renterisico op balans niveau 60,6%, vrijwel conform de voornoemde strategische afdekking. Bij het beheer van de matching portefeuille bleef het Bestuur sturen op basis van economische realiteit. Hierdoor blijft de marktwarde van de verplichtingen op basis van de actuele rente bepalend voor het beheer van deze portefeuille en niet de Ultimate Forward Rate (UFR).

De strategische afdekking van het valutarisico van beleggingen in Amerikaanse dollar, Britse pond en Japanse yen bleef gedurende het verslagjaar ongewijzigd op 75%.

Beleggingsresultaten 2022

In 2022 was er sprake van negatieve rendementen in zowel de matching als de rendementsportefeuille. De matchingportefeuille werd geraakt door de zeer sterk gestegen rente. De 20 jaars swaprente steeg van 0,54% eind 2021 naar 2,92% eind 2022. Met name de langer lopende beleggingen werden hier door geraakt. Dit vertaalde zich ook in hogere hypotheekrentes in Nederland, waardoor ook de hypotheekbeleggingen van het pensioenfonds negatief rendeerden.

Ook de rendementsportefeuille werd geraakt door de sterk gestegen rente en het verkrappende beleid van centrale banken. Uiteindelijk rendeerde de volledige beleggingsportefeuille -20,35%. Hoewel dit licht beter was dan de benchmark (-20,39%) was het een historisch slecht beleggingsjaar, zoals in de voorgaande paragraaf toegelicht. De gestegen rente heeft wel tot een fors verbeterde dekkinggraad geleid maar de performance van de matchingportefeuille was -27,20% versus een benchmark van -25,75%. De

returnportefeuille deed het relatief beter, hoewel ook daar de totale performance negatief was (-12,81%). Het resultaat was wel beter dan de benchmark (-13,52%).

Aan het einde van het verslagjaar was de beleggingsportefeuille als volgt samengesteld:

	Feitelijke weging	Strategische weging
Staatsobligaties 10+	14,8%	16,9%
Bedrijfsobligaties	8,6%	8,3%
Duration Matching Fondsen +Liquiditeiten	24,6%	17,7%
Hypotheken	9,8%	9,6%
Totaal Matching Portefeuille	57,8%	52,5%
Vastrentende waarden return	9,4%	9,0%
Aandelen	25,9%	34,0%
Niet beursgenoteerd onroerend goed	6,9%	4,5%
Totaal Return Portefeuille	42,2%	47,5%

Bron: NN Investment Partners

In oktober heeft het bestuur besloten om het risicoprofiel van het fonds tijdelijk te verlagen, gegeven de volatiliteit op markten en de onzekere vooruitzichten. Dit is vertaald in een dynamische verlaging van de weging van de aandelenportefeuille naar 25% ten gunste van liquiditeiten. Het fonds monitort de ontwikkelingen op financiële markten en zal naar aanleiding daarvan een besluiten om de positie al dan niet (gedeeltelijk) terug te brengen naar de normweging.

Verantwoord Beleggen

Vanuit de wet- en regelgeving die op het fonds als institutionele belegger van kracht is worden ook eisen gesteld aan de wijze waarop invulling wordt geven aan een verantwoord beleggingsbeleid. Zo volgt uit de Europese Shareholder Right Directive II (SRDII) dat in beleid dient te worden vastgelegd en gepubliceerd hoe het fonds als betrokken aandeelhouder zich opstelt (betrokkenheidsbeleid). Dit wordt enerzijds ingevuld door het aangaan van dialoog met ondernemingen waarin belegd wordt (engagement). Anderzijds wordt tijdens aandeelhoudersvergaderingen gestemd en op die manier invloed uitgeoefend.

Pensioenfondsen Huntsman belegt niet zelf direct in aandelen, maar doet dit enkel via beleggingsfondsen die beheerd worden door gespecialiseerde vermogensbeheerders. Als participant in het beleggingsfonds is het pensioenfonds geen juridisch eigenaar van de aandelen die het beleggingsfonds aanhoudt. Het stembeleid van de vermogensbeheerder is dan ook van toepassing op deze aandelenbeleggingen. Ook voor het voeren van dialoog met ondernemingen wordt gebruik gemaakt van het betrokkenheidsbeleid van de vermogensbeheerders en voert het fonds niet zelf de dialoog met ondernemingen waarin is belegd. Het fonds doet jaarlijks op de website verslag van de uitvoering van dit beleid.

Stembeleid

Met de invoering in 2004 van de Nederlandse Corporate Governance Code is de aandacht voor corporate governance in Nederland sterk toegenomen. Ondernemingen zijn in toenemende mate aandacht gaan besteden aan het onderwerp goed

ondernemingsbestuur. Van institutionele beleggers wordt sedertdien in toenemende mate verwacht dat zij zich opstellen als een betrokken aandeelhouder.

Ook het pensioenfonds onderkent het belang van goed bestuur bij de ondernemingen waarin wordt belegd. Het pensioenfonds is van oordeel dat bedrijven met aandacht voor goed ondernemingsbestuur, die bij de bedrijfsvoering de belangen van aandeelhouders en andere relevante stakeholders in ogenschouw nemen, uiteindelijk betere prestaties zullen leveren. Door actief gebruik te maken van het aan de aandelen verbonden stemrecht, kunnen aandeelhouders een positieve invloed uitoefenen op de corporate governance van de betreffende ondernemingen en kunnen zij zich bijvoorbeeld uitspreken over de benoeming van nieuwe bestuurders en commissarissen, het beloningsbeleid van de ondernemingen en over wijzigingen van de statuten.

Aangezien het pensioenfonds geen eigen aandelenportefeuille bezit, maar belegt via beleggingsfondsen, is het fonds juridisch gezien geen eigenaar van de door deze beleggingsfondsen gehouden aandelen. Daarom kan het pensioenfonds geen rechtstreeks stemrecht uitoefenen. Tijdens aandeelhoudersvergaderingen van de ondernemingen waarin het Altis Europe Equity Fund en het Altis Multimanager North America Equity Fund belegt, wordt met ingang van september 2013 het stemrecht uitgeoefend door de beheerder van het fonds. De beheerder baseert zich daarbij op algemeen geaccepteerde corporate governance 'best practices' en houdt zoveel mogelijk rekening met de lokale wet- en regelgeving van de landen waar de ondernemingen zijn gevestigd.

Tijdens aandeelhoudersvergaderingen van de vastgoedfondsen waarin het pensioenfonds belegt, laat het pensioenfonds zich vertegenwoordigen door de fiduciair beheerder. In bijzondere gevallen zal de fiduciair beheerder vooraf contact opnemen met het fondsbestuur om het stemgedrag af te stemmen.

SFDR

Pensioenfondsen moeten aan de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) voldoen. SFDR verplicht financiële marktdeelnemers, zoals pensioenfondsen, informatie te verschaffen over het duurzaamheidsbeleid en transparant te zijn over de uitvoering daarvan. Pensioenfonds Huntsman promoot geen ecologische en/of sociale kenmerken en heeft geen duurzame beleggingen tot doelstelling.

Ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren worden niet in aanmerking worden genomen in het beleggingsbeleid. Het pensioenfonds kwalificeert derhalve onder SFDR als een artikel 6 fonds.

Risicomanagementbeleid

Risicomanagement heeft prominent de aandacht van het bestuur. Belangrijk uitgangspunt voor het bestuur is de visie om voor deelnemers een betrouwbaar pensioenfonds te zijn met een goede financiële beheersing. Bij de strategie om de visie te realiseren wordt uitgegaan van een behoudende risicohouding.

Hierna volgt een samenvatting van wat de sleutelfunctiehouder risicobeheer heeft gerapporteerd:

IORP II

Eind 2018 is de Europese pensioenfondsrichtlijn IORP-II geïmplementeerd in Nederlandse wetgeving.

Deze wet bevat onder meer regels over sleutelfuncties en eigen risicobeoordeling. Volgens de wet moeten pensioenfondsen over drie sleutelfuncties beschikken, een actuariële functie, een interne-auditfunctie en een risicobeheerfunctie. Gedurende het wetgevingstraject heeft De Nederlandsche Bank (DNB) in haar toezicht er bij pensioenfondsen op aangedrongen om de gevolgen van de nieuwe wetgeving tijdig door te voeren.

Geconstateerd kan worden dat Pensioenfonds Huntsman tijdig invulling heeft gegeven aan inrichting van de functies. De volgende functionarissen zijn door Pensioenfonds Huntsman aangesteld en akkoord bevonden door DNB.

Risicobeheer pensioenfonds 2022

In 2022 heeft het bestuur specifiek aandacht gegeven aan de volgende risicogebieden:

- Risicoreductie beleggingen
 In Q3 heeft het bestuur besloten de exposure naar aandelen tijdelijk te verlagen naar 25%. Een notitie van de fiduciair beheerder lag aan dit besluit ten grondslag. Het bestuur acht de kansen op een recessie aanwezig en heeft in het belang van de deelnemers besloten om de huidige hoge nominale dekkingsgraad tijdelijk te beschermen tegen een daling van de aandelen. Het risico op een verlaging van de reële dekkingsgraad is op de lange termijn een risico. Het bestuur heeft daarom een tijdelijke maatregel genomen. Aan de beleggingscommissie is de opdracht gegeven de marktontwikkelingen te monitoren en indien opportuun het bestuur te adviseren de afbouw weer (deels) ongedaan te maken.
- In Q4 heeft het bestuur voorafgaande aan het indexatiebesluit een risico analyse uitgevoerd middels een verkorte ALM-studie. Uit die studie kwam naar voren dat de kans op rechtenkorting voor deelnemers in de komende 3 jaar bij alle indexatie varianten nagenoeg nihil is. Dit is mede basis geweest voor het bestuur om vast te houden aan het bestaande beleid en een indexatie van 10,3% toe te kennen.
- Met het wegvallen van de medewerker die reeds een lange tijd als de interne administrateur van het pensioenbureau fungeerde, werd duidelijk dat een aantal controles op pensioenberekeningen niet meer uitgevoerd werden. Daarmee nam het risico toe dat fouten van de pensioenadministrateur in flexibiliseringsberekeningen niet ontdekt werden en dat deelnemers hierdoor gedupeerd zouden kunnen worden. Het bestuur heeft besloten om vanaf medio 2022 een extern bureau in te zetten dat op basis van een eigen berekeningstool deelnemers ondersteunt met flexibiliseringsberekeningen. De berekeningen van dit bureau fungeren tevens als controle op de berekeningen die AZL maakt ten behoeve van het definitieve pensioneringsmoment van deelnemers.
- In Q1 heeft internal audit van Huntsman gerapporteerd over de audit die is gedaan op het IT-beleid van het pensioenfonds. Om meer in control te zijn op de IT-risico's en om gezamenlijk met andere klanten een stem te hebben in de audits van AZL en NN IP heeft het bestuur besloten om voortaan te participeren in de assurance diensten audit en risk van AZL en lid te worden van de klantenraad van NN IP.
- In Q2 is de integrale risico analyse geactualiseerd. Conclusie van het bestuur is dat alle risico's zich na toepassing van de beheersmaatregelen zich binnen de door het bestuur aangegeven acceptabele grenzen bevinden. Ook de werking van de beheersmaatregelen is beoordeeld. De vervolgacties zijn door het bestuur in de loop van 2022 afgerond.
- Eind 2022 is door internal audit van Huntsman een audit uitgevoerd op de integrale risicomanagement analyse. De uitkomsten van de rapportage moeten nog besproken worden in het bestuur. De interne afdeling komt tot de conclusie dat de bepaling van het bruto risico onvoldoende gemotiveerd is en dat de beschreven controls om tot een acceptabel netto risico te komen niet altijd voldoende zijn uitgewerkt en/of gedocumenteerd.
- Het bestuur ziet het niet als een irreëel scenario dat het pensioenfonds niet overgaat naar het nieuwe pensioenstelsel en als slapend pensioenfonds verder gaat vanaf 2027. Als dit scenario zich voordoet dan blijven deelnemers DB-rechten behouden en zullen hun pensioenen onder het FTK-regime geadministreerd moeten blijven. Op de langere termijn blijft dit een top-5 strategisch risico voor het bestuur.
- Tijdens de themadagen in september heeft het bestuur samen met het VO uitgebreid stilgestaan bij de gevolgen van de Wet Toekomst pensioenen en de gevolgen die er zijn als het pensioenfonds slapend zou worden. Het bestuur ziet geen korte termijn risico's als het pensioenfonds slapend wordt maar wil wel toekomstscenario's blijven onderzoeken. Voor WTP ziet het pensioenfonds het risico dat de sociale partners te laat een beroep doen op het pensioenfonds om een nieuwe regeling uit te voeren en in te varen. Het scenario dat het pensioenfonds slapend doorgaat is ook niet irreëel. Het bestuur heeft de sociale partners schriftelijk geïnformeerd dat tijdig een verzoek bij het pensioenfonds moeten worden ingediend, wil het bestuur een tijdige implementatie kunnen faciliteren. De afhankelijkheid van de pensioenadministrateur hierbij is groot.

Visitatiecommissie

Het bestuur heeft de aanbevelingen van de visitatiecommissie over 2021 zo mogelijk opgevolgd. De visitatiecommissie heeft ook aanbevelingen gedaan naar aanleiding van de visitatie over 2022. De sleutelfunctiehouder risicobeheerfunctie zal ook in 2023 monitoren hoe het bestuur hiermee omgaat.

Terugkoppeling over risico thema's 2022

Voor 2022 heeft de sleutelfunctiehouder risicobeheerfunctie de volgende risicothema's benoemd. Hierna volgt een terugkoppeling over hoe het bestuur hiermee is omgegaan.

- Inflatie
Het bestuur heeft in Q2 een extra themasessie over inflatie gehouden. Conclusie was dat op dat moment geen verdere actie noodzakelijk was.
- IT
De acties die n.a.v. de IT-audit door het bestuur zijn benoemd zijn gemonitord. Er stond eind 2022 nog een actie open, die naar verwachting begin 2023 wordt afgerond.
- Succession planning bestuur / back up
Er zijn de komende jaren een aantal mutaties op komst in het bestuur, o.a. vanwege uitdiensttreding en pensionering. Het bestuur is tijdig in contact getreden met de OR en de OR heeft diverse kandidaten gesproken. Twee kandidaten worden in Q1 2023 voorgedragen aan het bestuur.
- Nieuwe pensioenstelsel
Een tijdspad met ultieme deadlines voor keuzes is met de werkgever gedeeld.

Conclusie sleutelfunctiehouder risicobeheerfunctie over 2022

Het risicobeheer is voldoende geïntegreerd in de organisatiestructuur en de beleidsvormingsprocessen van het pensioenfonds. In de bestuursvergaderingen worden nadrukkelijk risico's besproken (zoals bij het indexatiebesluit en de aandelenreductie), mede in opdracht van de sleutelfunctiehouder risicomangement. De zichtbaarheid in de notulen kan echter verbeterd worden, vooral bij de onderwerpen waar de risico's minder hoog zijn. Het bestuur onderschrijft deze conclusie. De voorzitter en manager van het pensioenfonds zullen dit monitoren.

Acties/thema's sleutelfunctiehouder 2023

1. Meer aandacht voor risicomangement in vastlegging notulen.
2. De opvolging van de acties naar aanleiding van de auditbevindingen t.a.v. risicomangement.

Samenvatting actuair verslag

Vermogenspositie

In duizendtallen	2022	2021
Aanwezig vermogen ¹⁾	522.515	673.862
Technische voorzieningen	398.370	508.383
Aanwezige dekkingsgraad	131,2%	132,6%
Beleidsdekkingsgraad	137,6%	129,0%
Vereiste dekkingsgraad	118,2%	117,0%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2022 137,6%. Daarmee is de beleidsdekkingsgraad per eind 2022 hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, en hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. De certificerend actuaaris heeft geconstateerd dat ten aanzien van de vaststelling van de beleidsdekkingsgraad een proces is ingericht dat voldoende waarborg biedt voor een adequate berekening daarvan.

In totaal zijn de technische voorzieningen voor risico fonds met € 110,013 miljoen afgenomen.

Daarnaast is het vermogen voor risico fonds in het verslagjaar met € 151,348 miljoen gedaald. Het pensioenfonds heeft een negatief resultaat behaald van € 41,335 miljoen. Hierdoor is het eigen vermogen gedaald tot € 124,144 miljoen.

De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2022 komt per saldo 8,6 %-punt hoger uit.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen. Met inachtneming van het voorafgaande heeft de certificerend actuaaris zich ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen. Het oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar zijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2023 wordt toegepast, het oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

1) Totaal activa minus kortlopende schulden en overlopende passiva.

De kostendekkende en gedempte premie 2022 zijn als volgt samengesteld:

	Kostendekkende premie	Gedempte kosten- dekkende premie
Actuarieel benodigd	5.916	5.380
Opslag in stand houden vereist vermogen	1.006	915
Opslag voor uitvoeringskosten	140	140
Totaal	7.062	6.435

De kostendekkende premie wordt berekend op basis van rentetermijnstructuur waarop ook de technische voorziening wordt berekend, echter per 1 januari van het boekjaar.

De gedempte kostendekkende premie wordt berekend op basis van de gemiddelde rentetermijnstructuur per 31 december over de afgelopen 5 jaar.

De feitelijke premie over 2022 is als volgt samengesteld:

	Feitelijke premie
Actuarieel benodigde koopsom (gedempte kostendekkende premie)	6.435
Premie voor opbouw extra vrij vermogen	0
Totaal	6.435

Financiering

De kostendekkende premie (KDP) is berekend met de door de DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De in het jaarverslag vermelde KDP bedraagt € 7.062.

Ter bepaling van de in de ABTN beschreven gedempte kostendekkende premie is gebruik gemaakt van de gemiddelde rentetermijnstructuur per 31 december over de afgelopen 5 jaar. De aldus berekende gedempte kostendekkende premie bedraagt € 6.435. De feitelijke premie is vastgesteld in de uitvoeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en de sponsor. De feitelijke premie is gelijk aan 31,0% van de som van de pensioengevende salarissen.

De over 2022 feitelijke ontvangen premie van € 6.435 is gelijk aan de gedempte kostendekkende premie.

Het verslag van het bestuur is vastgesteld te Rozenburg d.d. 21 juni 2023

Het Bestuur,

N. Mol

E. Maliepaard

G.C. Plaisier

mw. C.J. Paak

L. Thring

Verantwoordingsorgaan

Verslag van het Verantwoordingsorgaan over 2022

Vastgesteld op 3 maart 2023

Taak en werkwijze

Het is de taak van het Verantwoordingsorgaan (VO) om het door het PF-bestuur gevoerde beleid te toetsen. Het VO doet dit onder andere door in een gesprek met het PF-bestuur alle genomen besluiten te behandelen en vast te stellen of deze passen in het geformuleerde beleid. In het bijzonder wordt hierbij nagegaan of het PF-bestuur bij het nemen van zijn besluiten op evenwichtige wijze rekening heeft gehouden met de belangen van alle betrokken partijen te weten de actieven, de slapers, de pensioengerechtigden en de werkgever.

Het Verantwoordingsorgaan kijkt ook naar de beleidsvoornemens voor de toekomst en naar hoe het bestuur denkt om te gaan met toekomstige ontwikkelingen.

Het Verantwoordingsorgaan heeft daarnaast een adviserende taak, waarbij het vooral gaat om de essentiële beleidsterreinen voor de belanghebbenden zoals het premie-, en communicatiebeleid en over de samenstelling van de Visitatiecommissie.

Het VO kwam in het verslagjaar 2022 vijfmaal in vergadering bijeen, met het pensioenfondsbestuur of een delegatie daarvan. Daarnaast werden vier interne VO overleggen gevoerd. Er vond een (video)gesprek plaats met de Visitatiecommissie en het VO was aanwezig bij de presentatie van het rapport van deze commissie.

Voorts volgde het VO gedurende twee dagen samen met het pensioenfondsbestuur een cursus, welke met name gericht was op kennisopbouw en voorbereiding op mogelijke transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Bij het opstellen van zijn oordeel heeft het Verantwoordingsorgaan gebruik gemaakt van de volgende documenten:

Het certificeringsrapport, het visitatierapport, het concept jaarverslag, de bestuursverslagen, de overzichten van de besluiten die het PF-bestuur nam in zijn vergaderingen in 2022, alsmede de auditverslagen van de functiehouders.

Samenstelling VO in 2022

- R. Kleijburg-Hanssen namens de actieven
- P. Oostveen namens de gepensioneerden (per 01-05-2022)
- H. Mensinga namens de gepensioneerden (per 01-05-2022)
- J. Veerman namens de gepensioneerden (gestopt per 31-12-2022)
- C. Verhulst namens de gepensioneerden (per 01-05-2022)

Per 31-12-2022 is de heer J.P. Veerman teruggetreden als voorzitter en VO lid en is de heer P.C. Oostveen gekozen als voorzitter Verantwoordingsorgaan (VO).

Bevindingen:

Evenwichtige belangenafweging

Hoewel het VO van oordeel is dat het fonds voldoende aandacht besteedt aan de evenwichtigheid in haar beleid alsmede aan een adequate afweging van belangen van alle deelgroepen en belanghebbenden, ziet het VO graag een betere aantoonbare vastlegging van de evenwichtige afwegingen van belangen.

Toekomstscenario

Het VO ziet graag een analyse (sterkte, zwakte, kansen en bedreigingen) van de toekomstscenario's voor het fonds vastgelegd.

Communicatie

De code pensioenfondsen zegt hierover:

"Het bestuur zorgt voor een adequaat communicatiebeleid, waarbij de persoonlijke pensioeninformatie goed toegankelijk is en het pensioenbewustzijn van belanghebbenden wordt bevorderd. Het bestuur meet de effectiviteit van de ingezette communicatiemiddelen periodiek, in elk geval elke drie jaar".

Het VO heeft in haar jaarrapport van 2019 en 2020 en in 2021 middels overleg voorgesteld deze effectiviteitsmeting te organiseren. Het VO is gehoord en het PF-bestuur heeft middels een enquête de resultaten tijdens de jaarlijkse samenkomst voor de gepensioneerden gedeeld.

Resultaat Fonds

Het VO is verheugd dat de resultaten van het fonds zodanig zijn, dat het op 1 januari 2023 kon overgaan tot een indexatie van 10.3%. Het VO complimenteert het bestuur met dit uitstekende resultaat.

Oordeel.

Het Verantwoordingsorgaan is van mening dat, voor zover het dat heeft kunnen beoordelen, het bestuur zijn taken in 2022 naar behoren heeft uitgevoerd.

Het verantwoordingsorgaan

de heer P.C. Oostveen
mevrouw R. Kleijburg-Hanssen
de heer C.E.M. Verhulst
de heer H.J.A. Mensinga

Reactie van het bestuur

Het bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan voor haar betrokkenheid met en inzet voor het pensioenfonds. De nieuwe leden van van het Verantwoordingsorgaan hebben goed hun weg kunnen vinden in de soms weerbarstige pensioenmaterie. Hoewel de sociale partners eerst aan zet zijn, blijft het bestuur in dialoog met het Verantwoordingsorgaan over de ontwikkelingen aangaande het nieuwe pensioenstelsel.

Samenvatting visitatierapport 2022

Functioneren van de governance

De VC heeft vastgesteld dat de organen naar behoren zijn ingericht en functioneren en statutair/organisatorisch verankerd zijn. De reglementen zijn op orde. Het bestuursmodel is adequaat voor het fonds. Als geheel is het bestuur voldoende geschikt en geeft het bestuur op een praktische wijze invulling aan diversiteit.

Het VO houdt inmiddels eigen vergaderingen met eigen verslaglegging. Daarmee is de invulling van de rol van het verantwoordingsorgaan nu op het niveau dat verwacht mag worden.

Het fonds blijft kwetsbaar gelet op het aantal kernspelers waarop de ondersteuning (operationele aansturing) van het fonds rust.

Functioneren van het bestuur

De VC is van oordeel dat het bestuur goed functioneert. Het bestuur komt voldoende regelmatig bijeen, in de vergaderingen komen de relevante onderwerpen tijdig aan de orde. De vergaderingstukken zijn goed voorbereid, duidelijk en voor zover de VC kan overzien tijdig beschikbaar. De opkomst tijdens de vergaderingen is voldoende en alle bestuursleden nemen voldoende deel aan de discussies in de bestuursvergaderingen en in de commissievergaderingen. Wel is zichtbaar dat de tandem voorzitter en manager pensioenbureau een vrij sterk stempel drukt waarvoor bij de rest van het bestuur nadrukkelijk aandacht moet zijn, ook al is dit voor de dagelijkse gang van zaken een goede zaak.

Het bestuur laat zien over voldoende countervailing power en een constructief kritische houding te beschikken ten opzichte van de beleggingscommissie en uitbestedingspartijen.

Functioneren van de sleutelfunctiehouders

De sleutelfuncties zijn ingericht en sleutelfunctiehouders zijn het hele jaar in functie. Jaarrapportages van alle drie sleutelfunctiehouders zijn beschikbaar. Het bestuur vertaalt aanbevelingen naar bestuurlijke acties. Sleutelfunctiehouders kunnen via de notulen de afwikkeling volgen. Dit functioneert over het algemeen naar behoren.

Compliance

De VC herhaalt de aanbeveling om compliance zaken (nevenfuncties, uitnodigingen, etc.) zichtbaarder met elkaar te bespreken. Ook doet de VC de aanbeveling om de compliancefunctie steviger in te vullen en daarnaast een overzicht van nevenfuncties in het jaarverslag te vermelden.

Beleid van het bestuur

De VC beoordeelt het beleid voor de komende jaren als voldoende inzichtelijk en in algemene zin passend. Gegeven de pragmatische insteek van het fonds begrijpt de VC dat het bestuur de risicohouding pas vlak voor invoeren van het nieuwe pensioenstelsel wil evalueren.

Het bestuur voert geen periodieke SWOT-analyse uit, maar laat zich door accountant, actuaris en adviseurs bijpraten over ontwikkelingen en de impact op het fonds.

Eind 2021 is het strategisch beleggingsbeleid en het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid vastgesteld. In 2022 is het uitbestedingsbeleid, deskundigheidsbeleid, incidentenregeling, integriteitbeleid en business continuity beleid aangepast. Besprekingen in het bestuur zijn met wisselende diepgang zichtbaar. Verankering van beleid in missie, visie, strategie is beperkt zichtbaar met communicatiebeleid als uitzondering.

Het bestuur besteedt met enige regelmaat aandacht aan de toekomst van het fonds. Er is een eerste verkenning door het bestuur uitgevoerd over toekomstscenario's voor het pensioenfonds mede met het oog op invoeren van het nieuwe pensioenstelsel. In de analyse is samenwerking zichtbaar tussen pensioenfonds, werkgever en OR. Het bestuur heeft oog voor de belangrijke deadlines inclusief goedkeuring door DNB en ruimte bij de pensioenuitvoerder voor het uitvoeren van implementatie.

De werkgever heeft voorkeur voor het huidige contract en wil de pensioenregeling en daarmee nieuwe opbouw van pensioenaanspraken uiterlijk 1 januari 2027 elders onderbrengen. Daarmee zou het fonds – naar huidig inzicht – vanaf 1 januari 2027 gesloten doorgaan. Het bestuur houdt de mogelijkheid open om niet in te varen, dus voortzetten van de pensioenregeling onder het huidige FTK, ook als eventueel een verzoek tot invaren vanuit werkgever/werknemers wordt gedaan. Het fonds heeft de werkgever schriftelijk aangegeven dat een verzoek tot invaren en eventueel voortzetten van toekomstige pensioenopbouw in het huidige fonds per 1 januari 2024 kan worden gerealiseerd. Verstrekt deze datum zonder een verzoek tot invaren en/of tot voortgezette pensioenopbouw, dan kan het pensioenfonds deze opdracht mogelijk niet aanvaarden, omdat implementatie bij de pensioenuitvoerder dan mogelijk niet (tijdig meer) kan plaatsvinden. De VC vindt het daarom een goede zaak dat duidelijke deadlines worden gesteld.

Het beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid wordt onderbouwd via investment cases die allocaties naar (nieuwe) beleggingscategorieën en het evaluatieproces ondersteunen. Het bestuur bespreekt op advies van de beleggingsadviescommissie investment cases voor nieuwe beleggingscategorieën en heeft de evaluatie van investment cases en de afhandeling daarvan aan de beleggingsadviescommissie gemandateerd. De uitwerking en behandeling van investment cases in de beleggingsadviescommissie is van goed niveau.

De VC heeft alleen de investment case voor Emerging Market Debt, Liability Driven Investments en Vastgoed gezien en vindt de kwaliteit hiervan hoog (na de door het fonds aangebrachte aanpassingen).

Het bestuur heeft in haar beliefs 'passief tenzij' opgenomen. Het bestuur ziet daarom geen reden om het balansrisico actief te managen en de BAC volgt deze lijn.

Algemene gang van zaken in het fonds

Door de 'lean and mean'-opzet van de organisatie van het fonds en de persoonlijke betrokkenheid van bestuur en bestuursondersteuning is er sprake van een informele werksfeer gericht op efficiëntie, goede onderlinge communicatie en transparantie.

Sinds begin 2021 is de heer Brand langdurig afwezig, maar het continuïteitsrisico is in voldoende mate ondervangen. Zo wordt het fonds nu ondersteund door een externe adviseur die gesprekken voert met deelnemers die kort voor hun pensioen staan. Dit functioneert goed en ontlast de manager. Bijvangst is dat deze adviseur ook de door AZL geadmistrateerde aanspraken controleert en daarbij een aantal fouten heeft geconstateerd die zijn gecorrigeerd. Het bestuur heeft daar ook adequaat op geacteerd door de onvrede bij een deelnemer daarover in een separate vergadering als klacht en naar tevredenheid af te handelen. Dat getuigt van goed bestuur. Ook wordt inmiddels gebruik gemaakt van een externe notulist. De verslaglegging is daarmee duidelijk verbeterd. Al met al geeft dit de VC voldoende comfort dat de continuïteit en daarmee de beheerste bedrijfsvoering voldoende is gewaarborgd.

Het Verantwoordingsorgaan

Met het toetreden van de voormalige manager pensioenfonds, tevens oud bestuurder, tot het VO is dit orgaan aanzienlijk versterkt en kan het zijn rol met meer kracht vervullen en countervailing power geven. De VC acht dit met het oog op de nabije toekomst van het fonds een goede zaak. De VC begrijpt dat de informatievoorziening nu naar tevredenheid is. Het VO vergadert inmiddels afzonderlijk en komt voorafgaande aan bestuursvergaderingen en andere gezamenlijke bijeenkomsten apart bijeen. Daarvan worden nu ook notulen opgemaakt. Het VO voelt zich voldoende betrokken, gehoord en ondersteund.

Uitbestedingsbeleid

AZL is een professionele uitvoerder en zorgt voor een adequate en efficiënte ondersteuning maar heeft ook in deze verslagperiode problemen gehad met de dienstverlening. Het bestuur en de manager pensioenfonds acteren daar adequaat op maar het niveau van de dienstverlening baart toch wel enige zorgen. De fouten die de externe adviseur vond in de administratie van de aanspraken zijn daarvan een illustratie. Als het fonds geheel gesloten wordt en niet invaart, is er een aanzienlijk risico dat AZL op enig moment (dat in de nabije toekomst kan liggen) niet langer bereid is het fonds te administreren omdat het huidige FTK dan van toepassing blijft. Het vinden van een andere uitvoerder zal dan wellicht ook niet mogelijk zijn. Dan blijft alleen liquidatie en overdracht naar een ander pensioenfonds of verzekeraar over. Hier moet het bestuur scherp monitoren of en wanneer zich dat kan voordoen.

De VC is – in navolging van de sleutelfunctiehouder Interne Audit - van oordeel dat het bestuur voldoende ‘in control’ is en voldoende counter-vailing power heeft ten aanzien van de externe partijen. De bestuursondersteuning is op orde en de uitbestedingsrelaties zijn goed geregeld en worden voldoende gemonitord door het bestuur. Enige waakzaamheid jegens AZL is vereist, voorgeval het fonds geheel gesloten wordt en onder het huidige FTK verder gaat. De VC herhaalt dat het noodzakelijk is dat alle kritieke uitbestedingspartijen jaarlijks en formeel worden geëvalueerd.

Adequate risicobeheersing

Het integraal risicomanagementbeleid is actueel en op niveau vastgelegd. De inrichting van de risicofunctie binnen het fonds door de bestuurder/sleutelfunctiehouder en de manager pensioenfonds/risicomanager is naar de waarneming van de VC pragmatisch en enigszins informeel. Het bestuur bespreekt de top-5 risicoanalyse en integrale risicoanalyse vanaf 2021 jaarlijks. Dit is een doorgevoerde verbetering. Sleutelfunctiehouder en sleutelvervuller/risicomanager risicobeheer brengen de door hen aangepaste risicoanalyse en top-5 risicoanalyse en de vastlegging over de effectiviteit van beheersmaatregelen in in het bestuur. De risicoanalyse omvat het hele risico universum van het pensioenfonds en is op niveau uitgewerkt. De motivering bij risicokwalificaties en beheersmaatregelen is beperkt vastgelegd en de tendens en de motivering daarbij eveneens. Uit de bestuursnotulen blijkt een beperkte bespreking binnen het bestuur.

De VC begrijpt de pragmatische invulling van de risicoanalyses en beoordeling van de effectiviteit van beheersmaatregelen, maar vraagt aandacht voor het nadrukkelijker betrekken van het bestuur bij deze beoordeling en voor meer diepgaande bespreking in het bestuur hiervan, zodat deze nadrukkelijker en explicieter gedragen kan worden door het bestuur.

De Eigen Risicobeoordeling (ERB) is actueel. Er is geen integrale risicorapportage. Ook is er in 2022 aandacht voor toekomstscenario's voor het pensioenfonds in het kader van invoeren van het nieuwe pensioenstelsel. Uit de vastleggingen van besprekingen in het bestuur over risicobeheersing blijkt beperkte diepgang en reikwijdte.

Alles beoordelend schat de VC het volwassenheidsniveau van het integraal risicomanagement volgens de maatstaven van DNB op tussen 2 en 3 (van de 5) in. Daarmee is het te overwegen verbeteracties in gang te zetten.

Evenwichtige belangenafweging

Uit de notulen blijkt de afweging en argumentatie inzake de evenwichtigheid niet of nauwelijks. Uit de interviews bleek echter duidelijk dat de evenwichtigheid bij de besluitvorming over toeslagen in relatie tot (maatschappelijk) ontwikkelingen (oplopende inflatie,

stijging dekkingsgraad) en versoepeling wetgeving (de AmvB) nadrukkelijk door het bestuur wordt afgewogen. Dit bleek ook uit de discussie en overwegingen in het kader van de (onzekere) toekomst van de sponsor en de Wet Toekomst Pensioenen.

De VC is van oordeel dat het fonds voldoende aandacht besteedt aan de evenwichtigheid van haar beleid en een adequate afweging van belangen voor alle deelgroepen van belanghebbenden. Dat deze daadwerkelijk plaatsvindt is vooral uit de interviews gebleken.

De VC blijft net als vorig jaar aandacht vragen voor de vastlegging van de evenwichtige afweging van alle belangen. Deze blijkt nog steeds niet voldoende uit de notulen.

Communicatie

De VC heeft vastgesteld dat de communicatie de aandacht van het bestuur heeft. Communicatie gaat veelal digitaal (website en nieuwsbrief) maar soms ook per post (brief indexatie ook naar actieven). De jaarlijkse gepensioneerdendag (gehouden op 15 november 2022) is een goede gelegenheid om feedback op de communicatie te krijgen.

Voor wat betreft de opvolging van aanbevelingen begrijpt de VC dat "een eenvoudige schriftelijke uitvraag onder gepensioneerden naar risicohouding, ESG en communicatie" is gedaan in combinatie met de uitnodiging voor de gepensioneerdendag. Uitkomsten zijn besproken in de bestuursvergadering oktober. De VC begrijpt dat de respons hoog was wat in de sector vaak een aandachtspunt is. Wel is de uitvraag beperkt omdat het alleen een uitvraag onder gepensioneerden betreft. Communicatie over de toekomst van het fonds, de ontwikkelingen van het nieuwe pensioenstelsel blijft achter bij wat de VC elders ziet, terwijl daar in het algemeen grote behoefte aan lijkt te bestaan.

De VC is van oordeel dat de minimale communicatie op orde is maar dat het bestuur meer kan doen dan dat het nu doet en dat daar naar verwachting ook behoefte aan is.

Cultuur en gedrag

Het valt de VC op dat de aan- en afwezigheid van leden van fondsorganen - mede door onderbezetting - een wat onrustig beeld geeft. Verder valt het de VC op dat de voorzitter en de manager van het pensioenfonds nadrukkelijk een stempel drukken in vergaderingen en uitvoering. Door onderbezetting is er soms geen quorum en kan niet altijd aan het 4-ogenprincipe worden voldaan. Het bestuur gaat daar nogal praktisch mee om. Dat hoeft niet erg te zijn maar kan ook een risico vormen.

De opvolging van de aanbeveling van de VC om in het kader van de "lean en mean" cultuur een SWOT te maken van het fonds mede gericht op de governance en aansturing achtte het bestuur het afgelopen jaar niet nodig. Juist met het oog op de toekomst en de reële mogelijkheid dat het fonds geheel gesloten wordt is dat echter onverkort wenselijk.

De VC heeft geen zelfevaluatie in de stukken teruggezien. De VC heeft wel vastgesteld dat bij herbenoeming een evaluatie wordt gedaan, hetgeen de VC een goede zaak vindt.

Overall is het beeld dat bestuursleden op een respectvolle wijze met elkaar omgaan en het bestuur als team goed functioneert. Het bestuur is voldoende autonoom. Wel is het bestuur op onderdelen erg makkelijk, hetgeen risico's met zich mee kan brengen en tot imago en reputatieschade kan leiden. De VC beveelt aan om zichtbaar scherp(er) en alert(er) te zijn in situaties waarin gedrag en cultuur belangrijk zijn en zich bewust te zijn van de voorbeeldfunctie en precedentwerking en een omgeving te behouden waar iedereen alles kan en mag zeggen.

Opvolging eerdere aanbevelingen VC

Het bestuur monitort de kernaanbevelingen en overige opmerkingen en suggesties van de VC geeft daar in het algemeen follow up aan. Dit wordt in een excel spreadsheet bijgehouden. Het bestuur blijft consequent een enkele aanbeveling alsmede opmerkingen en suggesties niet opvolgen. Als de VC dit belangrijk genoeg vindt, zal zij een dergelijke aanbeveling met extra nadruk blijven herhalen. Het is dan aan het bestuur wat het daarmee doet.

Aanbevelingen

- Stimuleer het verantwoordingsorgaan zijn rol – mede gezien de toekomst van het fonds en het nieuwe pensioenstelsel - nadrukkelijker, proactiever en zichtbaarder in te vullen.
- Vul de compliance functie steviger in en bespreek compliance zaken (belangenverstrengelingen, nevenfuncties, uitnodigingen, etc.) in de bestuursvergadering en leg dit in de notulen vast (herhaald).
- Maak een SWOT-analyse (sterkte, zwakte, kansen en bedreigingen) van het fonds (inclusief governance) gericht op het meest waarschijnlijke toekomstscenario (het volkomen gesloten fonds), en betrek het VO daarbij (herhaald).
- Betrek daarbij expliciet de uitbesteding aan AZL (hoe lang kan/zal die het fonds nog willen administreren en ondersteunen) en de liquidatie van het fonds en overdracht aan een verzekeraar.
- Verbeter de vastlegging van de evenwichtige afweging van belangen (herhaald).
- Wees zichtbaar scherp en alert in situaties waarin gedrag en cultuur belangrijk zijn en zich bewust te zijn van de voorbeeldfunctie en precedentwerking.
- Behandel met meer diepgang bespreekpunten in de bestuursvoorlegger en het risico-oordeel en leg vast in notulen.
- Werk de toekomstscenario's verder uit en pak door op het voorbereiden van keuzes over de toekomst van het fonds en betrek daarbij het VO nauw.

8 december 2022

Mr. P.J.M. Akkermans (voorzitter)

Drs. J. Hilbrands AAG, CERA

H.J.P. Strang RA

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na resultaatverdeling; in duizenden euro's)

Activa	2022	2021
Beleggingen voor risico pensioenfonds [1]		
Onroerende zaken	36.193	35.513
Zakelijke waarden	135.199	265.065
Vastrentende waarden	228.601	299.736
Derivaten	0	0
Overige beleggingen	121.480	72.571
	521.473	672.885
Vorderingen en overlopende activa [2]		
Lopende intrest en nog te ontvangen dividend	1.300	1.203
Overige vorderingen	132	15
	1.432	1.218
Liquide middelen [3]	375	522
	523.280	674.625

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2022	2021
Stichtingskapitaal [4]	1	1
Algemene reserve [5]	124.144	165.478
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	398.370	508.383
Kortlopende schulden en overlopende passiva [7]	765	763
	523.280	674.625

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro's)

	2022	2021
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [8]		
Directe beleggingsopbrengsten	5.122	4.552
Indirecte beleggingsopbrengsten	-142.217	32.580
Kosten van vermogensbeheer	32	-123
	-137.063	37.009
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [9]	6.435	6.255
Saldo van overdrachten van rechten [10]		
Overgenomen pensioenverplichtingen	16	11
Overgedragen pensioenverplichtingen	-5	0
	11	11
Pensioenuitkeringen [11]	-19.756	-19.207
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen		
Pensioenopbouw	-5.216	-5.718
Indexering en overige toeslagen	-50.082	-17.798
Benodigde intrest	2.437	2.848
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	20.565	19.995
Wijziging marktrente	143.569	32.401
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-13	-12
Wijziging overlevingstafel	-2.580	0
Wijziging reservering niet-opgevraagd pensioen	164	39
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	1.169	1.928
	110.013	33.683

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2022	2021
Herverzekering [12]		
Premies herverzekering	-47	-49
	-47	-49
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [13]	-931	-802
Overige baten en lasten [14]	4	-1
Saldo van baten en lasten	-41.334	56.899
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	-41.334	56.899

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro's)

	2022	2021
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen van werkgevers en werknemers	6.376	6.255
Wegens overgenomen pensioenverplichtingen	16	11
Overige	4	0
	6.396	6.266
Uitgaven		
Pensioenen en afkopen	-19.741	-19.216
Wegens overgedragen pensioenverplichtingen	-5	0
Premies herverzekering	-47	-49
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-856	-784
	-20.649	-20.049
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	4.955	4.598
Verkopen en aflossingen beleggingen	214.084	248.796
	219.039	253.394
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-204.889	-239.500
Kosten van vermogensbeheer	-44	99
	-204.933	-239.401
Mutatie geldmiddelen	-147	210
Saldo geldmiddelen 1 januari	522	312
Saldo geldmiddelen 31 december	375	522

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg is een rechtspersoon naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Rotterdam. Het pensioenfonds stelt zich ten doel de pensioenovereenkomsten uit te voeren die de werknemers in dienst van Huntsman Holland B.V. met hun werkgever vóór 1 januari 2016 zijn aangegaan. Deze overeenkomsten omvatten een toezegging omtrent ouderdoms-, partner- en wezenpensioen, alsmede een voortzetting van de pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid.

Toepassing richtlijnen voor de jaarverslaggeving

Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg heeft bij de samenstelling van dit jaarverslag de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en BW2 Titel 9 toegepast. Alsmede de richtlijnen voor jaarverslaggeving (RJ), waarvan in het bijzonder RJ610.

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Covid-19 heeft geen impact gehad op de gemaakte schattingen en de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

Waardering

Algemene grondslagen

Alle activa en passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, tenzij hierna een andere waarderingsgrondslag wordt vermeld. Voor kortlopende vorderingen en schulden wordt de nominale waarde geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta's worden omgerekend naar euro tegen de reële koers per balansdatum. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Beleggingen voor risico pensioenfonds

De beleggingswaarde voor risico pensioenfonds wordt gewaardeerd op de reële waarde per einde boekjaar.

Onroerende zaken

De beursgenoteerde aandelen in vastgoedbeleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar.

Zakelijke waarden

De beursgenoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar.

Vastrentende waarden

De beursgenoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar.

Derivaten

Beleggingen in beursgenoteerde derivaten worden gewaardeerd tegen de op 31 december bekende marktprijzen. Beleggingen welke onderhands zijn gekocht, waarvoor geen directe marktwaardering beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van actuele marktparameters, zijnde de risicovrije rente op basis van de EONIA-curve. In het verleden gold als disconteringsvoet de EURIBO-curve. Derivaten met een negatieve waarde worden op de passivazijde van de balans gepresenteerd.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

Collateral / securities lending

Activa die in het kader van een collateral worden gestort blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling die geldt voor beleggingen. Alle uit beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden onder de (in)directe beleggingsopbrengsten geboekt. Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen, worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten. Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op de geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Algemene reserve

Het jaarlijkse resultaat volgens de rekening van baten en lasten wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen is gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuariële berekening van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2022 is gebaseerd op de door DNB beschikbaar gestelde rentetermijnstructuur. De voorziening pensioenverplichting is berekend op basis van de Prognosetafel AG2022. Er wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de pensioenfondspopulatie en de gehele bevolking door toepassing van de fondsspecifieke ervaringssterfte gebaseerd op het WTW ervaringssterfemodel 2018. Dit is een leeftijdsafhankelijke vermenigvuldigingsfactor waarmee de overlevingskansen worden aangepast. In deze voorziening is ook rekening gehouden met een deel (€ 1,719 miljoen) niet opgevraagde pensioenen.

Er wordt tot de pensioendatum gerekend met het onbepaalde partnersysteem en een partnerfrequentie van 100%. Er wordt een leeftijdsverschil van drie jaar tussen man en vrouw verondersteld. Met toekomstige toe- en uittradingen is geen rekening gehouden. Voor de dekking van de uitvoeringskosten is een kostenvoorziening ter grootte van 4% van de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. Een deel van de uitvoeringskosten wordt gedekt door premiebijdragen. Beleggingskosten en overige beleggingsbeheerskosten worden gedekt uit de beleggingsopbrengsten.

De rentetoevoeging in het verslagjaar is gebaseerd op éénjaarsrente uit de DNB-rentetermijnstructuur primo van het boekjaar en bedraagt 0,486% negatief. Hierdoor is een bedrag van € 2,437 miljoen (2021: € 2,848 miljoen) onttrokken aan de voorziening pensioenverplichting voor risico fonds.

De voorziening pensioenverplichtingen voor (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers is vastgesteld als de contante waarde van de bereikbare pensioenaanspraken. De toekomstige schadelast voor zieke deelnemers op de balansdatum die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard, is gelijk gesteld aan tweemaal de opslag voor premievrijstelling in de verwachte zuivere kostendekkende premie van 2023 en bedraagt € 0,277 miljoen per ultimo 2022.

De modified duration van de pensioenverplichtingen bedraagt 14,2 per eind 2022 (2021: 16,4).

Schattingswijziging

Het Actuarieel Genootschap heeft in september 2022 de prognosetafel AG2022 gepubliceerd. Het fonds is eind 2022 overgegaan op deze nieuwe prognosetafel. Jaarwerktechnisch heeft deze aanpassing plaatsgevonden per 31 december 2022. Deze overstap heeft een verhogend effect op de technische voorziening en resulteert in een last voor het fonds ter hoogte van 2.580. Dit effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Premie

De kostendeekkende premie (KDP) is berekend met de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, echter per 1 januari van het boekjaar. De gedempte kostendeekkende premie wordt, conform de ABTN, berekend op basis van de gemiddelde rentetermijnstructuur per 31 december over de afgelopen 5 jaar. De samenstelling van de premie is als volgt: actuariel benodigde koopsom, solvabiliteitsopslag en opslag voor uitvoeringskosten. Voor de beide premies geldt dat de opslag voor het VEV (solvabiliteitsopslag) gelijk is aan het VEV per 31 december van het voorgaand boekjaar en de opslag voor uitvoeringskosten de kosten betreft in het verslagjaar waarvoor niet binnen de TV wordt gereserveerd.

Indexatie

Het indexatiebeleid voor het fonds is voor zowel actieve als inactieve deelnemers vanaf 1 januari 2020 voorwaardelijk. De voorwaardelijke indexatie wordt alleen verleend als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110% en deze toekomstbestendig kan worden verleend conform hetgeen hieromtrent bepaald is in wet- en regelgeving. Per 1 januari 2022 zijn de pensioenen van zowel de actieve als inactieve deelnemers met 3,42% verhoogd. Het pensioenfonds kent geen beleid ten aanzien van inhaalindexatie.

Herverzekering

Het fonds heeft risico's ondergebracht bij een herverzekeringsmaatschappij. Het gaat dan om de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid (het premievrijstellingsrisico en het loonvorderingsrisico).

Beide risico's zijn op stop-lossbasis verzekerd bij Zwitserleven. Met een stop-lossverzekering wordt de totale schade in enig jaar beperkt.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden ultimo verslagjaar toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan:

- rente;
- dividend;
- soortgelijke opbrengsten.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen, aandelen vastgoedmaatschappijen en obligaties;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransaties.

Kosten vermogensbeheer

Onder de kosten vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend conform het pensioenreglement en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichting

Voor de waarderingsgrondslag voor de mutatie voorziening pensioenverplichting wordt verwezen naar de grondslagen inzake de voorziening pensioenverplichtingen.

Herverzekering

De post herverzekering betreft het saldo van premies betaald aan de herverzekeraar en uitkeringen ontvangen uit hoofde van het herverzekeringscontract aan het fonds. De premies en uitkeringen worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige baten en lasten

De overige baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

Bestemming van het saldo

Het resultaat ultimo boekjaar wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld via de directe methode.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfondsen

Categorie	Stand ultimo 2021	Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen/ aflossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2022
Onroerende zaken						
Niet-beursgenoteerde aandelen vastgoedmaatschappijen	35.513	0	-14	3	691	36.193
Zakelijke waarden						
Beleggingsfondsen in aandelen	265.065	935	-91.665	1.104	-40.240	135.199
Vastrentende waarden						
Niet-beursgenoteerde vastrentende beleggingsfondsen	202.672	19.516	-16.735	-4.222	-48.406	152.825
Beursgenoteerde Staatsobligaties	97.064	25.201	-8.445	-2.721	-35.323	75.776
	299.736	44.717	-25.180	-6.943	-83.729	228.601
Derivaten						
Valutatermijncontracten	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Overige beleggingen						
Geldmarktfondsen	9.175	158.245	-97.225	-65	189	70.319
Hypotheekfondsen	63.396	992	0	0	-13.227	51.161
	72.571	159.237	-97.225	-65	-13.038	121.480
Totaal belegd vermogen ¹⁾	672.885	204.889	-214.084	-5.901	-136.316	521.473
Waarvan gepresenteerd aan de passiva zijde	0					0
Belegd vermogen activa zijde	672.885					521.473

1) Exclusief interest en liquide middelen.

Methodiek bepaling marktwaarde

In onderstaande tabel is aangegeven op welke manier de marktwaarden zijn afgeleid.

Directe marktnotering:

Directe marktwaardering, beursnotering in een actieve markt.

Intrinsieke waarde:

De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde, eventueel gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum.

Netto contante waarde:

Afgeleide marktwaardering, geen directe beursnotering van andere uit de markt waarneembare data dan wel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet-actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Andere methode:

Modellen en technieken, marktwaardebepaling niet gebaseerd op de markt maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

	Directe markt-notering	Intrinsieke waarde	NCW berekening	Andere methode	Stand ultimo 2022	Stand ultimo 2021
Onroerende zaken	0	0	0	36.193	36.193	35.513
Zakelijke waarden	0	0	0	135.199	135.199	265.065
Vastrentende waarden	75.776	0	0	152.825	228.601	299.736
Derivaten	0	0	0	0	0	0
Overige beleggingen	0	0	0	121.480	121.480	72.571
Totaal belegd vermogen	75.776	0	0	445.697	521.473	672.885

Aansluiting beleggingen tussende jaarrekening en de Risicoparaagraaf o.b.v. Look Through:

	Stand ultimo 2021	Liquide middelen	Overlopende intrest	Te vorderen dividend- belasting	Toepassen Look Through	Stand ultimo 2022 conform risico- paraagraaf	Stand ultimo 2021 conform risico- paraagraaf
Onroerende zaken	36.193				3.000	39.193	41.701
Zakelijke waarden	135.199			73	-5.449	129.823	252.709
Vastrentende waarden	228.601		1.300		121.218	351.119	377.322
Derivaten	0				-4.041	-4.041	-5.195
Overige beleggingen	121.480	91			-114.728	6.843	7.874
	521.473	91	1.300	73	0	522.937	674.411

[2] Vorderingen en overlopende activa

Lopende intrest en nog te ontvangen dividend
Vastrentende waarden

	2022	2021
Lopende intrest en nog te ontvangen dividend Vastrentende waarden	1.300	1.203
	1.300	1.203
Overige vorderingen		
Dividendbelasting	73	4
Premies	59	0
Uitkeringen	0	11
	132	15
Totaal vorderingen en overlopende activa	1.432	1.218

Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.

	2022	2021
[3] Liquide middelen		
Depotbank	91	319
ING bank N.V.	284	203
	375	522
De liquide middelen (m.u.v. Depotbank) staan ter vrije beschikking van het fonds.		
Passiva		
[4] Stichtingskapitaal	1	1
[5] Algemene reserve		
Stand 1 januari	165.478	108.579
Besteding van het saldo van baten en lasten	-41.334	56.899
Stand per 31 december	124.144	165.478
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%
Strategisch vereiste dekkingsgraad	118,2%	117,0%
Aanwezige dekkingsgraad	131,2%	132,6%
Beleidsdekkingsgraad	137,6%	129,0%
De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal eigen vermogen plus de totale technische voorzieningen gedeeld door de totale technische voorzieningen.		
De berekening is als volgt: $(124.145 + 398.370) / 398.370 \times 100\% = 131,2\%$		
Per 31 december 2022 is de dekkingsgraad 131,2% van de totale Technische Voorziening.		

	2022	2021
[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	508.383	542.066
Premies	5.216	5.718
Benodigde intrest	-2.437	-2.848
Overgenomen pensioenverplichtingen	13	12
Uitkeringen eigen rekening	-19.774	-19.226
Vrijgevallen voor excassokosten	-791	-769
Technisch resultaat	-1.169	-1.928
Wijziging marktrente	-143.569	-32.401
Indexatie	50.082	17.798
Wijziging overlevingstafels	2.580	0
Wijziging reservering niet-opgevraagd pensioen	-164	-39
Stand per 31 december	398.370	508.383
De technische voorzieningen zijn als volgt opgebouwd:		
– Actieve- en arbeidsongeschikte deelnemers (pensioen)	115.973	166.207
– Gewezen deelnemers (pensioen)	38.874	54.342
– Pensioengerechtigden (pensioen)	241.509	286.343
– Pensioengerechtigden (prepensioen)	18	21
– Niet opgevraagd	1.719	1.035
– Overige TV toekomstig AO risico	277	435
Stand voorziening per 31 december	398.370	508.383
[7] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Beleggingen	0	1
Te betalen loonheffing en sociale lasten	421	409
Administratiekosten	36	0
Accountantskosten	48	37
Actuariskosten	65	55
Kosten vermogensbeheer	146	222
Kosten toezicht (DNB/AFM)	3	0
Uitkeringen	3	0
Overige crediteuren	43	39
	765	763
Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.		

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Er zijn doorlopende contracten afgesloten met de vermogensbeheerder (NN IP) en administrateur (AZL N.V.) met een opzegtermijn van 1 jaar. Tevens is er een stop loss contract afgesloten met Zwitserleven, welke loopt tot en met 31 december 2027. De verwachte kosten 2023 en de jaren daarna zullen, als gevolg van het nieuwe contract vanaf 1 januari 2023, licht stijgen in vergelijking met de kosten 2022.

Er is een intraday kredietfaciliteit ter hoogte van € 1.200 overeengekomen met ING Bank B.V. Hier is in boekjaar 2022 geen gebruik van gemaakt.

Gebeurtenissen na balansdatum

Wijziging UFR-methodiek

DNB heeft besloten om vanaf 1 januari 2023 bij het vaststellen van de rentetermijnstructuur de UFR-methodiek te wijzigen in lijn met het advies van de Commissie Paramaters 2022.

Bij de vaststelling van de TV (en het (M)VEV) per eind 2022 is uitgegaan van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022, zoals wettelijk voorgeschreven. De wijziging van de UFR-methodiek zoals van toepassing vanaf 1 januari 2023 heeft daarmee geen invloed op de financiële positie eind 2022.

In de onderstaande tabel is zichtbaar gemaakt wat de impact is van de aanpassing van de UFR-methodiek op de financiële situatie van het pensioenfonds direct na balansdatum.

Financiële positie 31 december 2022	UFR	UFR
	ultimo 2022	primo 2023
Vermogen	522.515	522.515
TV	398.370	399.118
Eigen Vermogen	124.145	123.397
Actuele dekkingsgraad	131,2%	130,9%

Op basis van de hierboven genoemde cijfers concluderen wij dat:

- De wijziging van de UFR-methodiek per 1 januari 2023 tot een toename van de verplichtingen leidt, en dus tot een afname van de dekkingsgraad.
- Het aanwezig eigen vermogen als gevolg van de aanpassing per 1 januari 2023 afneemt. Het aanwezig eigen vermogen is na deze wijziging nog steeds hoger dan het (M)VEV.

Volledigheidshalve merken wij op dat de wijziging van de UFR-methodiek ook van invloed is op de hoogte van het (M)VEV. De impact hiervan is in het kader van de jaarrekening niet materieel en is derhalve niet inzichtelijk gemaakt.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro's)

Betaalde vergoedingen bestuur en Visitatiecommissie

	2022	2021
Bestuursvergoedingen	56	70
Vergoedingen Visitatiecommissie	12	12
Totaal	68	82

Personeel

Gedurende het boekjaar 2022 had Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg geen personeelsleden in dienst. De administrateur is in dienst van de onderneming. De kosten worden doorbelast naar het pensioenfonds.

Baten en lasten

[8] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds

Directe beleggingsopbrengsten

	2022	2021
Onroerende zaken	1.110	308
Zakelijke waarden	1.005	1.095
Vastrentende waarden	2.019	2.183
Overige beleggingen	992	971
Banken & deposito's	-4	-5
	5.122	4.552

	2022	2021
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Onroerende zaken</i>		
Ongerealiseerd resultaat	691	3.307
Gerealiseerd resultaat	3	-4
<i>Zakelijke waarden</i>		
Ongerealiseerd resultaat	-40.240	32.228
Gerealiseerd resultaat	1.104	23.393
<i>Vastrentende waarden</i>		
Ongerealiseerd resultaat	-83.729	-28.906
Gerealiseerd resultaat	-6.943	2.815
<i>Derivaten</i>		
Ongerealiseerd resultaat	0	-2.468
Gerealiseerd resultaat	0	999
<i>Overige beleggingen</i>		
Ongerealiseerd resultaat	-13.038	1.320
Gerealiseerd resultaat	-65	-41
Valutare resultaat liquide middelen	0	-63
	-142.217	32.580
Kosten van vermogensbeheer		
Bewaarloon effecten	-38	-3
Beheerloon zakelijke waarden	-76	-208
Beheerloon vastrentende waarden	-38	-47
Beheerloon derivaten	0	-152
Beheerloon overig	-236	-236
Overige kosten vermogensbeheer	-32	-18
Rebate fees	452	541
	32	-123
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	-137.063	37.009

De kosten vermogensbeheer zijn positief doordat een deel van de kosten wordt gemaakt binnen het indirect rendement (zie hiervoor de kostentransparantie in het bestuursverslag). De rebate fees betreffen de daadwerkelijke kortingen die in cash worden ontvangen en zijn hier gepresenteerd als positieve kosten.

	2022	2021
[9] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Werkgeverspremie	5.833	5.703
Nog te ontvangen premie	59	0
Werknemerspremie	543	552
	6.435	6.255
De feitelijke premie bedraagt	6.435 ¹⁾	6.255
De kostendekkende premie bedraagt	7.062	7.756
De gedempte kostendekkende premie bedraagt	6.435	6.170
De feitelijke premie is gelijk aan de gedempte kostendekkende premie en voldoet hiermee aan de wettelijke eisen van kostendekkendheid.		
De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	5.916	6.612
– Opslag in stand houden vereist vermogen	1.006	1.111
– Opslag voor uitvoeringskosten	140	33
	7.062	7.756
De gedempte premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	5.380	5.254
– Opslag in stand houden vereist vermogen	915	883
– Opslag voor uitvoeringskosten	140	33
	6.435	6.170
[10] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	16	11
Overgedragen pensioenverplichtingen	-5	0
	11	11

1) Dit betreft de premiebijdragen incl. premievordering van 157.

	2022	2021
[11] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-14.953	-14.491
Invalideitpensioen	-42	-45
Partnerpensioen	-4.688	-4.633
Wezenpensioen	-2	-4
Afkoopsommen	-71	-34
	-19.756	-19.207
[12] Herverzekering		
Premies herverzekering	-47	-49
	-47	-49
[13] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie (incl. bestuursbureau)	-495	-420
Doorbelaste personeelskosten	-53	-53
Accountant (controle jaarrekening)	-48	-40
Actuaris	-119	-119
Vergoeding bestuur	-56	-59
Vergoeding externe leden beleggingscommissie	0 ¹⁾	-11
De Nederlandsche Bank / AFM	-30	-31
Doorbelaste kantoor- en representatiekosten	-10	-12
Overige	-120	-57
	-931	-802
[14] Overige baten en lasten		
Overig	4	-1
	4	-1

1) Vanaf 2022 zijn deze kosten opgenomen onder Overige kosten vermogensbeheer.

	2022	2021
Actuariële analyse van het resultaat		
Directe beleggingsopbrengsten	5.122	4.552
Indirecte beleggingsopbrengsten	-139.748	35.305
Wijziging rekenrente	143.569	32.401
Beleggingen / marktrente	8.943	72.258
Financiering	326	-367
Indexatie	-49.896	-17.689
Kanssystemen	1.689	2.641
Mutaties waardeoverdrachten	-2	-1
Mutaties uitkeringen	18	19
Wijziging u.h.v. actuariële grondslagen en/of methoden	-2.580	0
Andere baten/lasten	168	38
Resultaat	-41.334	56.899

Resultaatbestemming

Resultaatverdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2022 als volgt te verdelen:

	2022
Algemene reserve	-41.334

Risicoparaagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparaagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt, is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is, bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel een fonds is, wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel vermogen het fonds aan dient te houden, gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans, komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2022 van 118,2% en ultimo 2021 van 117,0%.

De eerste 6 genoemde risico's en het actief beheer risico (S10) zijn in de berekening van het vereist vermogen gekwantificeerd op basis van het standaardmodel. Liquiditeitsrisico's, concentratierisico en operationeel risico zijn conform het standaardmodel op 0 gezet.

Diversificatie- en correlatie-effect

Bij de becijfering van het totale vereist eigen vermogen dient gebruikt gemaakt te worden van de wortelformule. Hierdoor is het totale vereist eigen vermogen kleiner dan de optelsom van de afzonderlijke buffers. In de wortelformule wordt namelijk verondersteld dat niet alle risico's zich op hetzelfde moment zullen voordoen (diversificatie). Wel wordt uitgegaan van een positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, het aandelen- en vastgoedrisico en het kredietrisico. Per saldo heeft dit een risico-verlagend effect. Bij het pensioenfonds is dit voor de feitelijke beleggingsportefeuille eind 2022 -903% en voor de strategische beleggingsportefeuille -9,9%.

	2022		2021	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	15.923	4,0	4.238	0,8
Aandelen- en vastgoed risico (S2)	50.892	12,8	64.232	12,6
Valutarisico (S3)	12.201	3,1	18.536	3,6
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	18.189	4,6	26.472	5,2
Verzekeringstechnisch risico (S6)	11.610	2,9	14.896	2,9
Liquiditeitsrisico (S7)	0	0,0	0	0,0
Concentratierisico (S8)	0	0,0	0	0,0
Operationeel risico (S9)	0	0,0	0	0,0
Actief beheer risico (S10)	2.934	0,7	3.950	0,8
Diversificatie-effect	-39.138	-9,9	-46.107	-8,9
Totaal vereist eigen vermogen	72.611	18,2	86.217	17,0
Aanwezige dekkingsgraad		131,2%		132,5%
Beleidsdekkingsgraad		137,6%		129,0%
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,1%		104,1%
Strategisch vereiste dekkingsgraad		118,2%		117,0%
Feitelijk vereiste dekkingsgraad		115,4%		119,0%

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2022 hoger dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds niet in een tekort verkeert. Ultimo 2022 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 137,6%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad ultimo 2021 van 129,0%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 8,6%-punt.

Renterisico

Het Pensioenfonds dekt strategisch 60% van het renterisico af op basis van de swapcurve. Onder het Financieel Toetsingskader dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt aldus af van hoe het Pensioenfonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteafdekking van 60% op basis van de swapcurve is eind 2022 equivalent met een renteafdekking van 60% op basis van de DNB-methodiek. De feitelijke renteafdekking op basis van de DNB-methodiek bedraagt 65,99% eind 2022.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk renterisico bedraagt 16.371 (4,1%) en voor het strategisch renterisico 15.923 (4,0%).

Aandelen- en vastgoed risico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en hedgefonds en private equity in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Verdeling Aandelen en Vastgoed per markt/categorie:</i>				
Beursgenoteerd vastgoed	3.000	1,8	7.256	2,5
Niet-beursgenoteerd vastgoed	36.193	21,4	34.445	11,7
Ontwikkelde markten (Mature markets)	115.024	68,0	225.175	76,4
Opkomende markten (Emerging markets)	14.799	8,8	27.534	9,4
	169.016	100,0	294.410	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch zakelijke waarden risico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk zakelijke waarden risico bedraagt 39.475 (9,9%) en voor het strategisch zakelijke waarden risico 50.892 (12,8%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl veel van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Verdeling beleggingsportefeuille naar valuta voor afdekking met derivaten</i>				
Euro	354.681	67,9	378.525	56,1
Amerikaanse dollar	117.609	22,5	207.283	30,7
Britse pound sterling	4.425	0,8	7.930	1,2
Japanezen yen	7.970	1,5	15.415	2,3
Overige beleggingen (derivaten, liquiditeitsposities en overige posten)	-4.094	-0,8	-5.195	-0,8
Overige valuta	42.346	8,1	70.453	10,4
	522.937	100,0	674.411	100,0
<i>Verdeling beleggingsportefeuille naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	460.587	88,0	560.575	83,2
Amerikaanse dollar	27.069	5,2	55.362	8,2
Britse pound sterling	1.054	0,2	2.059	0,3
Japanezen yen	2.997	0,6	5.638	0,8
Overige beleggingen (derivaten, liquiditeitsposities en overige posten)	-4.094	-0,8	-5.195	-0,8
Overige valuta	35.324	6,8	55.972	8,3
	522.937	100,0	674.411	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten, omgerekend in euro per 31 december 2022:

	aankoop transacties	verkoop transacties
Euro	105.906	
Amerikaanse dollar		-90.540
Japanezen yen		-4.973
Britse pound sterling		-3.371
overige valuta		-7.022
	105.906	-105.906

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt 10.304 (2,6%) en voor het strategisch valuta risico 12.201 (3,1%).

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geïnclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden: ¹⁾</i>				
AAA	35.393	10,1	56.829	15,1
AA	115.842	33,0	136.917	36,3
A	129.998	37,0	92.970	24,6
BBB	33.706	9,6	42.659	11,3
Lager dan BBB	34.509	9,8	44.703	11,8
Geen rating	1.671	0,5	3.244	0,9
	351.119	100,0	377.322	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd: ¹⁾</i>				
Resterende looptijd tot 1 jaar	116.976	33,3	90.020	23,9
Resterende looptijd van 1 tot 5 jaar	64.323	18,3	41.117	10,9
Resterende looptijd van 5 tot 10 jaar	33.519	9,6	30.182	8,0
Resterende looptijd langer dan 10 jaar	136.301	38,8	121.122	32,1
Geen looptijd	0	0,0	94.881	25,1
	351.119	100,0	377.322	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 17.118 (4,3%) en voor het strategisch kredietrisico van 18.189 (4,6%).

¹⁾ Gebaseerd op doorkijk in onderliggende beleggingen.

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 11.610 (2,9%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 11.610 (2,9%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2022		2021	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
<i>Verdeling onroerende zaken per sector:</i>				
Participaties in vastgoed beleggingsfondsen	36.193	92,3	35.513	85,2
Aansluiting look through	3.000	7,7	6.188	14,8
	39.193	100,0	41.701	100,0
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>				
Europa	36.193	92,3	35.513	85,2
Aansluiting look through	3.000	7,7	6.188	14,8
	39.193	100,0	41.701	100,0

Grote posten: onroerende zaken van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in onroerende zaken

	2022		2021	
	€	%	€	%
CBRE Dres FGR Fund	22.740	62,8	22.331	62,9
Aberdeen Standard Eur Prop	4.003	11,1	3.919	11,0
Aberdeen Standard Eur Prop Fun	9.450	26,1	9.250	26,0

Aandelen

Verdeling aandelen per sector: ¹⁾

Financiële instellingen	22.151	17,1	39.375	15,5
Informatietechnologie	28.164	21,7	63.968	25,2
Niet-duurzame consumentengoederen	10.031	7,7	16.809	6,7
Duurzame consumentengoederen	13.231	10,2	31.047	12,3
Industriële ondernemingen	11.381	8,8	24.678	9,8
Gezondheidszorg	18.136	13,9	31.412	12,4
Energie	7.588	5,8	8.043	3,2
Basismaterialen	6.408	4,9	10.817	4,3
Telecommunicatie	9.052	7,0	20.403	8,1
Vastgoed	0	0,0	0	0,0
Nutsbedrijven	3.209	2,5	5.477	2,2
Andere sectoren	472	0,4	680	0,3
	129.823	100,0	252.709	100,0

Er zijn geen grote posten binnen de aandelen van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in aandelen.

Vastrentende waarden

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Verdeling obligaties en vastrentende waarden naar soort:</i>				
Staatsleningen	116.700	33,2	148.246	39,3
Index linked bonds	0	0,0	0	0,0
Hypotheke	50.744	14,5	62.765	16,6
Credits	69.081	19,7	86.365	22,9
Kortlopende vorderingen/liquiditeiten	114.594	32,6	79.946	21,2
	351.119	100,0	377.322	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden

1) Gebaseerd op doorkijk in onderliggende beleggingen.

	2022		2021	
	€	%	€	%
Nederlandse staatsobligaties	13.059	3,7	18.515	4,9
Duitse staatsobligaties	5.892	1,7	8.258	2,2
Franse staatsobligaties	30.999	8,8	39.649	10,5

Er zijn geen beleggingen uitgeleend en er zijn geen rechtstreekse beleggingen in Huntsman Nederland B.V. en de aan haar gelieerde ondernemingen.

	2022		2021	
	€	%	€	%
Beleggingsportefeuille				
<i>Verdeling beleggingsportefeuille per regio:</i>				
Opkomende markten	36.212	6,9	52.847	7,8
Europa excl. Groot Brittannië	277.643	53,1	353.343	52,4
Japan	9.307	1,8	16.562	2,5
Noord-Amerika	143.968	27,5	205.767	30,5
Azië ex Japan	7.003	1,3	12.718	1,9
Groot Brittannië	34.600	6,6	23.821	3,5
Overige beleggingen (derivaten, liquiditeitsposities en overige posten)	14.204	2,7	9.353	1,4
	522.937	99,9	674.411	100,0

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Voor het pensioenfonds resulteert een buffer voor het feitelijk actief beheer risico van 2.229 (0,6%) en voor het strategisch actief beheer risico van 2.934 (0,7%). De tracking error verschilt per aandelenfonds, waardoor niet expliciet één percentage kan worden vermeld. De gewogen tracking error van de gehele aandelenportefeuille is groter dan 1%, waardoor een buffer voor actief beheer wel noodzakelijk is.

Vastgesteld te Rozenburg d.d. 21 juni 2023

Het Bestuur,

N. Mol

E. Maliepaard

G.C. Plaisier

mw. C.J. Paak

L. Thring

Overige gegevens

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg te Rotterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 2.613.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 78.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

Met betrekking tot artikel 135 (prudent person) merk ik op dat de vastlegging van de korte termijn risicohouding naar mijn oordeel niet voldoet aan de vereisten zoals opgenomen in artikel 1a lid 2 van het Besluit Financieel Toetsingskader.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2023 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Purmerend, 21 juni 2023

drs. T.J.R. Veerman AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg (hierna ook: "het pensioenfonds") te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg op 31 december 2022 en van de staat van baten en lasten over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2,6 miljoen. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit dat deze relevant is voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de

gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 78.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's en niet naleven van wet- en regelgeving

Frauderisicobeheersing door het pensioenfonds

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en de omgeving waarin zij opereert, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het toezichthoudend orgaan het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

In paragraaf Fraude van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude.

Onze frauderisico-analyse

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording is weerlegd, gezien de aard van de opbrengsten. De opbrengsten bestaan uit premiebijdragen die per deelnemer over de pensioengrondslag met een vastgesteld tarief wordt berekend en daardoor op objectieve wijze zijn vast te stellen. Daarnaast bestaan de opbrengsten uit beleggingsopbrengsten die eveneens op objectieve wijze zijn te bepalen.

Bij al onze controles besteden wij aandacht aan de risico's van het doorbreken van interne beheersing door het bestuur. Wij hebben bijzondere aandacht gehad voor posten met een hoge schattingsonzekerheid, waaronder de technische voorzieningen. We verwijzen hierbij ook naar de kernpunten van onze controle voor onze specifieke controle-aanpak voor dit risico.

Onze specifieke controle-aanpak voor het frauderisico

Ten aanzien van het risico op doorbreking van de interne beheersing door het bestuur hebben wij werkzaamheden uitgevoerd zoals het toetsen van de aanvaardbaarheid van de in het grootboek vastgelegde journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht.

Verder hebben wij geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door het pensioenfonds mogelijk wijzen op frauduleuze financiële verslaggeving. Tevens hebben we elementen van onvoorspelbaarheid opgenomen in onze controlewerkzaamheden. Ook hebben wij de uitkomsten van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur en toezichthoudend orgaan.

Onze specifieke controleaanpak voor het risico op het niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben gesprekken gevoerd met het bestuur en het toezichthoudend orgaan om inzicht te verkrijgen in welke mate er is voldaan aan wet- en regelgeving. Ook hebben wij communicatie met De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) doorgenomen. Wij hebben een schriftelijke bevestiging verkregen van het bestuur dat alle bekende aangelegenheden van vermoede non-compliance aan ons zijn gemeld.

Onze observaties

De hiervoor vermelde werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van de controle van de jaarrekening. Ze zijn daarom niet gepland en uitgevoerd als een specifiek onderzoek gericht op fraude en het niet voldoen aan wet- en regelgeving. Deze werkzaamheden hebben niet geleid tot bevindingen die van materieel belang zijn voor de jaarrekening.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode van minimaal twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening.

Wij hebben de beoordeling van de continuïteitsveronderstelling met het bestuur besproken en geëvalueerd. Bij deze beoordeling hebben wij in ogenschouw genomen dat de vermogenspositie van het pensioenfonds toereikend wordt geacht en het niet nodig is een herstelplan in te dienen bij De Nederlandsche Bank. Deze beoordeling levert geen informatie op die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur met betrekking tot de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<p>Waardering van beleggingen</p> <p>De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan naast beursgenoteerde effecten (obligaties en genoteerde beleggingsfondsen) uit belangen in niet-genoteerde beleggingsfondsen.</p> <p>In de toelichting behorende tot de jaarrekening heeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet.</p> <p>De waardering van de belangen in niet genoteerde-beleggingsfondsen vindt plaats aan de hand van de intrinsieke waarde ('net asset value') van de beleggingsfondsen.</p>	<p>Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Beoordelen van de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van vermogensbeheer. Voor zover relevant voor onze controle van de jaarrekening hebben wij gebruikgemaakt van de ontvangen ISAE 3402 type II rapportage van de service-organisatie; – Voor beursgenoteerde effecten: toetsen van de juiste waardering van de beleggingen gebaseerd op marktnoteringen; – Voor de belangen in niet-genoteerde beleggingsfondsen: vaststellen dat de waarderingsgrondslagen van de beleggingsfondsen vergelijkbaar zijn met die van het pensioenfonds en dat de waarde per participatie volgens de laatste, door een onafhankelijke accountant, gecontroleerde jaarrekening overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde waarde; – Toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is in de context van het van toepassing zijnde stelsel van financiële verslaggeving.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<p>Waardering van de technische voorzieningen</p> <p>De technische voorzieningen, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds, zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds.</p> <p>In de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer.</p>	<p>Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorziening, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaaris en zijn de bevindingen en het certificeringsrapport door ons met hem besproken.</p> <p>Door ons is tevens nagegaan of:</p> <ul style="list-style-type: none"> – de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaaris worden gehanteerd bij het certificeren van de actuariële berekening van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, daarvoor geschikt zijn; – de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's; – de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; – de interne beheersing met betrekking tot mutatieverwerking in de pensioenadministratie is geborgd; – toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is in de context van het van toepassing zijnde stelsel van financiële verslaggeving.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie bestaande uit het bestuursverslag, de overige gegevens en de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur met betrekking tot de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn

- gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
 - het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 21 juni 2023

Mazars Accountants N.V.

Origineel getekend door: drs. C.A. Hartevelde RA

Bijlagen

Overzicht belegd vermogen

	2022			2021		
	€	%	Norm	€	%	Norm
Zakelijke waarden						
Aandelen vastgoedmaatschappijen	36.193	6,9	4,5	35.513	5,3	4,5
Aandelen	135.199	25,8	34,0	265.065	39,3	34,0
Te vorderen dividendbelasting	73	0,0		4	0,0	
Totale zakelijke waarden	171.465	32,8	38,5	300.582	44,6	38,5
Vastrentende waarden						
Staatsobligaties	75.776	14,5		97.064	14,4	
Vastrentende beleggingsfondsen	152.825	29,2		202.672	30,0	
Lopende intrest	1.300	0,2		1.203	0,2	
Totaal vastrentende waarden	229.901	43,9	61,5	300.939	44,6	61,5
Derivaten						
Valutatermijncontracten	0	0,0		0	0,0	
Totaal derivaten	0	0,0	0	0	0,0	0
Overige beleggingen						
Geldmarktfondsen	70.319	13,4		9.175	1,4	
Hypotheekfondsen	51.161	9,8		63.396	9,4	
	121.480	23,2	0	72.571	10,8	0
Overlopende aan- en verkopen beleggingen						
Crediteuren beleggingen	0	0,0		-1	0,0	
	0	0,0	0	-1	0,0	0

	2022			2021		
	€	%	Norm	€	%	Norm
Liquide middelen						
Depotbank	91	0,0		319	0,0	
ING Bank	284	0,1		203	0,0	
Totaal liquide middelen	375	0,1	0	522	0,0	0
Totaal vermogen	523.221	100,0	100	674.613	100,0	100

Begrippenlijst

ABTN

Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In de ABTN wordt door het bestuur van een pensioenfonds uiteengezet welke actuariële en bedrijfstechnische opzet ten grondslag ligt aan een fonds. Ook wel bedrijfsplan genoemd. Hierin komen drie hoofdonderwerpen aan de orde: de wijze van vaststelling van de verplichtingen jegens de deelnemers, de beleggingsportefeuille en het intern risicobeheersingssysteem.

Actuarieel Genootschap (AG)

Het Koninklijk Actuarieel Genootschap is de Nederlandse beroepsvereniging van actuarissen en actuariële analisten.

Actuariële grondslagen

Wanneer een contante waarde van een reeks toekomstige uitkeringen moet worden bepaald maakt de actuaaris gebruik van actuariële grondslagen, zoals:

1. de rekenrente;
2. de kansstelsels: sterftekansen, arbeidsongeschiktheids- en revalideringskansen, frequenties van gehuwd zijn, soms ook toekomstige salarisontwikkeling of indexatiebeleid enz.;
3. kostenopslagen (bijvoorbeeld voor administratiekosten en/of uitbetalingskosten).

Actuariële methoden

Methoden om met behulp van actuariële grondslagen de contante waarde te berekenen van een reeks toekomstige uitkeringen of bijdragen.

Algemene Ouderdomswet

De Algemene Ouderdomswet (AOW) is in 1956 tot stand gekomen. Het is een volksverzekering en geldt dus voor alle ingezetenen van Nederland. De AOW voorziet in uitkeringen bij ouderdom. De uitkeringen gaan in op de verjaardag waarop de verzekerde 67 jaar wordt. De hoogte van de uitkeringen is niet afhankelijk van het loon dat gedurende een eventuele loopbaan is verdiend, maar is afhankelijk van de burgerlijke staat en de gezinssituatie waarin de verzekerde verkeert.

ALM

Afkorting voor Asset Liability Management. Een ALM-studie betreft de analyse van het risicobeheer van de balans tussen activa en de passiva van een pensioenfonds.

Deze studie dient te resulteren in de formulering van een strategisch beleggingsbeleid.

AO/IB

Administratieve organisatie en interne beheersing.

Autoriteit Financiële Markten

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is gedragstoezichthouder op de financiële markten. Dat houdt in dat de AFM toezicht houdt op het gedrag van de gehele financiële marktsector: sparen, beleggen, verzekeren en lenen. Met het gedragstoezicht wil de AFM een bijdrage leveren aan het goed functioneren van de financiële markten.

Backservice

Pensioenaanspraken (of de waarde ervan) die betrekking hebben op de achterliggende dienstjaren en die ontstaan door verandering in de pensioengrondslag.

Basispunt

Een basispunt is een honderdste van een procent (0,01%). Basispunten worden gebruikt om veranderingen in rentes uit te drukken. Een stijging van de rente van bijvoorbeeld 6% naar 6,1% betekent een stijging van 10 basispunten.

Beleidsdekkingsgraad

Dit betreft een 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad, waarop het pensioenfonds haar beslissingen baseert.

Benchmark

Vooraf vastgestelde, objectieve maatstaf voor de prestatie van (de beheerder van) een beleggingsportefeuille of pensioenfonds. Een beursindex bijvoorbeeld.

Benodigde intrest

Bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen wordt rekening gehouden met een toekomstig rendement. Het bedrag dat op basis van de rekenrente in het boekjaar aan de voorziening pensioenverplichtingen moet worden toegevoegd wordt als 'benodigde intrest' verantwoord.

Code pensioenfondsen

Op 1 januari 2014 is de Code Pensioenfondsen in werking getreden als document van zelfregulering van de pensioensector. Per 1 juli 2014 is de Code ook wettelijk verankerd in de Pensioenwet. De Code is gebaseerd op het "pas toe of leg uit-beginsel". Het volledig volgen van alle 83 normen uit de Code is niet verplicht. Wel wordt ieder pensioenfonds geacht in het jaarverslag (vanaf boekjaar 2014) aan te kunnen geven waarom bepaalde afwijkende keuzes zijn gemaakt. Deze Code is opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid, die hiermee normen formuleren voor "goed pensioenfondsbestuur". Het huidige tijdgewricht vereist vanuit het maatschappelijk belang van het pensioenfonds dat het functioneren van het bestuur meer aandacht krijgt. De Code vervangt de "Principes voor goed pensioenfondsbestuur (PFG)", die de Stichting van de Arbeid op 16 december 2005 heeft gepubliceerd.

Contante waarde

De contante waarde op een bepaald moment van (een serie) betalingen in de toekomst, is het bedrag dat op dat moment aanwezig zou moeten zijn om, rekening houdend met rente-aangroei (rekenrente) en eventuele andere actuariëlegrondslagen, deze toekomstige betalingen te kunnen verrichten.

COVID

COVID-19 is een besmettelijke ziekte die wordt veroorzaakt door het SARS-CoV-2-virus (coronavirus).

CPI

Consumenten Prijs Index.

Dekkingsgraad

Een maat voor de solvabiliteit van een pensioenfonds. De dekkingsgraad is gelijk aan het totaal vermogen (Reserves + Voorziening pensioenverplichting voor risico pensioenfonds) gedeeld door de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

DC regeling

Een Defined Contribution (beschikbare premie) regeling is een vorm van pensioensparen waarbij de begunstigde een van tevoren afgesproken premie ontvangt.

De Nederlandsche Bank

Orgaan dat krachtens de Pensioenwet een toezichhoudende taak heeft ten aanzien van pensioenfondsen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden verstaan: dividend- en rente-opbrengsten van de beleggingen.

Diversificatie-effect

De benodigde buffer per risicocategorie is vastgesteld op basis van het afzonderlijke risico. De benodigde buffer voor alle risicocategorieën tezamen (op totaalniveau) is lager dan de som van de benodigde buffers per afzonderlijk risico. Dit komt omdat er bij de vaststelling van het vereist vermogen verondersteld wordt (conform het standaardmodel) dat de risico's onafhankelijk zijn van elkaar met uitzondering van een correlatie tussen de risico's op het gebied van rente (S1), zakelijke waarden (S2) en krediet (S5). Het verschil tussen de benodigde buffer op totaalniveau en de som van de benodigde buffers voor elk van de afzonderlijke risico's is gepresenteerd onder de term diversificatie.

Duration

Duration is een maatstaf voor de rentegevoeligheid van een obligatie. Deze maatstaf houdt rekening met alle cashflows in de resterende looptijd van de lening.

Eindloon regeling

Een eindloon regeling, ook wel final-payregeling genoemd, is een vorm van een vaste uitkeringsregeling waarbij de hoogte van het pensioen afhankelijk is van het laatst verdiende loon. De opgebouwde pensioenaanspraken worden dan verhoogd op basis van de pensioengrondslag van dit laatstverdiende loon; de zogenoemde backservice. Het nog op te bouwen pensioen wordt bij het eindloonsysteem de coming service genoemd. Backservice + coming service is dan het verzekerd pensioen.

EMD

Emerging Market Debt

ERB

Vanuit de regelgeving (IORP II en FTK) zijn pensioenfondsen verplicht om een eigen risicobeoordeling (ERB) uit te voeren voor 31 december 2021. Een ERB is onlosmakelijk verbonden met de strategie, risicohouding en de uitvoering van het fonds.

Via een ERB zet het pensioenfonds op papier waar het fonds voor staat en welke belangrijke risico's het fonds op een passende manier beheerst. Het uitvoeren van de ERB is bij uitstek het middel om de risico's van het fonds en de bijbehorende maatregelen goed in kaart te brengen en daarbij te zorgen voor een fondsspecifieke, praktische aanpak.

Financieel Toetsingskader (FTK)/nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK)

Benaming van het nieuwe toetsingsregime dat vanaf 1 januari 2007 van toepassing is op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfondsen. Het Financieel Toetsingskader (FTK) vervangt de Actuariële Principes Pensioenfondsen. Het FTK is opgenomen in de Pensioenwet. Per 1 januari 2015 is het nieuwe FTK van kracht geworden. Het nieuwe FTK omvat de financiële eisen waaraan pensioenfondsen moeten voldoen. Belangrijkste doel van de nieuwe regels is een robuust toekomstbestendig pensioenstelsel waarin het pensioenvermogen van de deelnemer stabiel wordt beheerd en een evenwichtige verdeling van lusten en lasten plaatsvindt tussen generaties.

Gedragcodes

De gedragscode van het AFM (Autoriteit Financiële Markten) valt uiteen in twee afzonderlijke codes: code A voor pensioenfondsen die onder effectentypisch gedragstoezicht van de AFM staan en code B voor pensioenfondsen die van dat toezicht zijn vrijgesteld.

Herverzekering

Het door een pensioenfonds geheel of gedeeltelijk onderbrengen van een pensioenregeling in een levensverzekeringsovereenkomst en/of het door een pensioenfonds onderbrengen van extra hoge risico's bij een levensverzekeraar, zoals overlijdensrisico van deelnemers en invaliditeitsrisico van deelnemers.

Indexatie

Hieronder wordt verstaan de aanpassing van de ingegane pensioenen en/of premievrije aanspraken (voor pensioeningang) op basis van de stijging of daling van een index cijfer dan wel een vast percentage.

Veelal worden daarvoor de prijsindexcijfers van het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) gehanteerd.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten vallen de gerealiseerde verkoopresultaten inclusief valutaresultaten en de niet-gerealiseerde herwaarderingsresultaten.

Interest Rate Swap (IRS)

De renteswap wordt in het algemeen gebruikt om renterisico's te beheersen of af te dekken, of om een gewenste rentepositie in te nemen. De meest gebruikte termen voor de renteswap zijn IRS of Interest Rate Swap.

De renteswap is een ruiltransactie die geschiedt op een internationale financiële markt, waarbij partijen de rentebetalingen gedurende de looptijd, of een deel van de looptijd, tegen elkaar ruilen. Na het verstrijken van deze tijd worden ze weer teruggenomen.

De hoofdsommen van de leningen worden bij een IRS niet uitgewisseld, die zijn alleen in theorie, in de berekeningen herkenbaar.

Uitwisseling vindt uitsluitend plaats van de rentes.

IORP II

IORP is de afkorting voor "institution for occupational retirement provision". Dit is de Engelse term voor "instelling voor bedrijfspensioenvoorziening".

Op basis van IORP II dienen pensioenfondsen te beschikken over een doeltreffend governance-systeem, waarbij de drie sleutelfuncties (de risico-beheersingsfunctie, de actuariële functie en de interne auditfunctie) centraal staan. Pensioenfondsen dienen hun interne governance naar deze richtlijnen in te richten en in de jaarverslaggeving uit te leggen welke keuzes zijn gemaakt.

Koopsom

Een koopsom is een eenmalige betaling die aan de uitvoerder van de pensioenregeling is verschuldigd en waarvoor een bepaalde pensioenaanspraak wordt ingekocht. In beginsel is een koopsom dus een eenmalige betaling en een premie een periodieke betaling. Zowel premies als koopsommen dienen hetzelfde doel, namelijk de financiering van de pensioenen.

Look Through

Bij toepassing van het Look Through principe wordt door de betreffende beleggingsfondsen heen gekeken en vervolgens worden deze componenten toebedeeld naar hun desbetreffende beleggingscategorie.

Middelloon regeling

Een middelloon regeling is een pensioenregeling waarbij de hoogte van het pensioen afhankelijk is van het gemiddelde verdiende loon. Het middelloonstelsel is een vorm van een vaste uitkeringsregeling.

MVEV

Minimaal Vereist Eigen Vermogen.

Nabestaandenpensioen

Verzamelnaam voor weduwe-, weduwnaars- en partnerpensioen, soms ook voor wezenpensioen.

Ouderdompensioen

Pensioen, bestemd ter verzorging van de gerechtigde, nadat deze de in de pensioenregeling omschreven pensioenleeftijd heeft bereikt.

Overlevingstafels

Geven aan wat de levens- en sterftekansen zijn van mannen en vrouwen in Nederland afhankelijk van de bereikte leeftijd. Ze worden gebruikt bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen door de actuaaris.

Over-the-counter (OTC)

De term slaat op financiële transacties die niet via de beurs verlopen, maar die direct tussen twee partijen afgesloten worden.

Premievrije aanspraken

Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioenleeftijd, verkrijgt de gewezen deelnemer een premievrije aanspraak op ouderdompensioen en nabestaandenpensioen.

Rekenrente

De rekenrente is het fictieve percentage dat het belegde pensioenvermogen wordt geacht op te brengen in de toekomst en waarvan bij de berekening van de contante waarden wordt uitgegaan.

Rendement

Het positieve of negatieve resultaat dat een verzekeringsmaatschappij of een pensioenfonds behaalt met de belegging van daartoe beschikbare middelen.

Rentetermijnstructuur (RTS)

De yield curve, of rentetermijnstructuur is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. Een normale yield curve laat een stijgend verloop zien omdat de spaarrente doorgaans lager is dan de kapitaalmarktrente.

SFDR

De SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation) zorgt voor transparantie over hoe op de financiële markt duurzaamheidsrisico's en -kansen worden geïntegreerd in beleggingskeuzes en aanbevelingen. De SFDR introduceert een classificatiesysteem met informatieverplichtingen voor beleggingsproducten.

Technisch resultaat

Bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen wordt uitgegaan van veronderstellingen, zoals sterftekansen, invalideringskansen en partnerfrequenties. De financiële consequenties van de afwijkingen van de werkelijkheid ten opzichte van deze veronderstellingen leiden tot technisch resultaat. Onder technisch resultaat worden voorts de verschillen tussen de ontvangen premies en de werkelijke kosten voor de pensioenopbouw verantwoord en de verschillen die ontstaan bij de verwerking van waardeoverdrachten.

TER

TER staat voor total expense ratio en geeft onder meer de kosten weer die de beleggingsmanagers hebben gemaakt voor het voeren van hun (actief) beleid.

Technische voorziening

De vastgestelde balanspost die de gekapitaliseerde waarde (contante waarde) van de opgebouwde pensioenrechten en pensioenaanspraken aangeeft. (zie ook Voorziening pensioenverplichtingen).

Toeslag

Zie 'Indexatie'.

Total Return

Het totaalrendement op beleggingen zijnde de directe en de indirecte beleggingsopbrengsten.

Tracking error

De tracking error geeft aan in hoeverre de beleggingsrendementen van de daadwerkelijke aandelenportefeuille afwijken van de strategisch gedefinieerde benchmark.

Ultimate Forward Rate (UFR)

De verwachte risicovrije rente op lange termijn voor lange looptijden. Sinds eind september 2012 wordt in de bepaling van de rentetermijnstructuur (voor looptijden vanaf 20 jaar) mede rekening gehouden met deze verwachting. Tot 15 juli 2015 was de UFR gelijk aan 4,2% en vanaf 15 juli 2015 is de UFR gelijk aan het 120-maands gemiddelde van de forward rate bij een looptijd van 20 jaar.

UPO Uniform Pensioenoverzicht

Het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) informeert een (gewezen) deelnemer en zijn/haar eventuele partner over zijn/haar huidige toekomstige pensioensituatie. Alle pensioenfondsen en verzekeraars gebruiken hetzelfde UPO. Hierdoor zijn de bedragen uit de overzichten makkelijk vergelijkbaar. Ook kunnen de bedragen uit de verschillende overzichten eenvoudig bij elkaar worden opgeteld.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden is een beleggingsterm, en is een verzamelnaam voor leningen, hypotheek en obligaties.

VEV

Vereist Eigen Vermogen

Voorziening pensioenverplichtingen (VPV)

De voorziening pensioenverplichtingen van een pensioenfonds is het bedrag dat aanwezig moet zijn om samen met de in de toekomst nog te ontvangen premies aan de reeds bestaande pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

Zakelijke waarden

Zakelijke waarden is een verzamelnaam voor: aandelen, aandelen vastgoed, opties en converteerbare obligaties.